

Всеукраїнська загальнополітична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА

СВІТЛИЦЯ

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 52 (1729)

П'ятниця, 28 грудня 2012 р.

Видається з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

Прем'єр-міністр України Микола Азаров вважає найголовнішим досягненням 2012 року зростання народжуваності. Про це він заявив під час останнього цього року засідання уряду. «А як на мене, найголовніше, що 2012 року нарешті припинилося скорочення населення нашої країни, — сказав Прем'єр-міністр. — З початку року народжуваність збільшилася на 20 тисяч немовлят. Ось що найдорожчу для нас позитивну тенденцію треба підтримувати і зміцнювати!».

На фото — редакційні «Світличні» діти і внуки, які народилися у працівників редакції за наше газетне двадцятиріччя. То хто ще там сумнівається, чи є у Криму в української «Кримської світлиці» майбутнє?

Коллективу редакції газети «Кримська світлиця»
Головному редактору
КАЧУЛІ В. В.

Шановні ювіляри!

Коллектив Національного газетно-журнального видавництва щиро вітає своїх кримських колег з поважним ювілеєм — першим 20-річчям єдиної на півострові Всеукраїнської загальнополітичної і літературно-художньої україномовної газети «Кримська світлиця», видання, яке, незважаючи на всілякі негаразди, відродилося завдяки нашим спільним зусиллям!

Тож бажємо і надалі твердо стояти на державницьких позиціях у висвітленні найгостріших, найбільш актуальних проблем нашого сьогодення, доносити слово правди до своїх вірних друзів-читачів, чесно і правдиво відкривати нові, досі невідомі сторінки багатовікової історії українського народу!

Нових потужних накладів «Кримської світлиці», а її творцям — міцного здоров'я, творчої наснаги! Хай Вам щедро сістється і врожайно жнивується!

Наші найщиріші вітання всім учасникам урочистого зібрання!
З повагою, Олесь БІЛАШ,
генеральний директор

ХАЙ СЯЮТЬ ВІКНА РАДІСНИХ СВІТЛИЦЬ, ЗАСВІЧЕНИХ ОД «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ»!

Данило КОНОНЕНКО, один із співзасновників «Кримської світлиці», редактор відділу літератури «КС», шеф-редактор дитячої газети «Джерельце»

В уяві, немов на кіноплівці, прокручуються роки виборювання першої україномовної газети в Криму. Так, саме роки, а не місяці чи дні. Бо шлях до виходу першого номера «Кримської світлиці» був нелегким і тривалим.

Перші активні кроки до відкриття в Криму справжньої україномовної газети, а не буквалістського дубля «Крымской правды», почалися з горбачовською перебудовою. Окремі представники творчої інтелігенції і деякі політичні партії та культурні осередки Криму виступали з вимогами до органів місцевої влади видавати для 700 тисяч українців, які проживають на півострові, свою україномовну газету.

З високої трибуни пленуму Кримського обкому КПУ, присвяченого національному питанню, дисонансом іншим виступам пролунав виступ автора цих рядків, тодішнього голови Кримського обласного Товариства української мови імені Тараса Шевченка, в якому говорилося, що тисячі кримських українців не мають національних засобів масової інформації, позбавлені мож-

ливості навчати дітей рідною мовою, розвивати свою національну культуру... Цей виступ, як зазначали очевидці, був справжнім проривом українського слова на півострові.

Постійні звернення до кримської влади з приводу відкриття україномовної газети не давали позитивних результатів. А час летів швидко, приносив усе нові й нові пере-

ЯК УСЕ ПОЧИНАЛОСЯ...

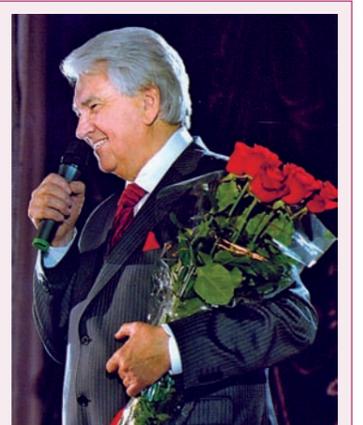
міни в житті: відбулося проголошення незалежності України, пройшов Всеукраїнський референдум, на якому народ України вільним волевиявленням підтвердив Акт проголошення незалежності України, було обрано першого Президента України... Але і в Криму з проголошенням автономії у політичному контексті все складалося не кращим чином. Не буду переповідати, читачі, певне, ще пам'ятають про ті події, особливо прихід до влади горезвісного Мешкова...

13 січня 1992 року група представників українських культурних осередків Криму — учасників об'єднаного пленуму надіслала відкритий лист першому Президенту України Л. М. Кравчуку з проханням доручити урядові України розглянути питання про видання в Кри-

му на державній основі україномовної газети, нагадавши, що ще в 1909 році в дореволюційному Криму видавалася українська газета «Рідна хата». До речі, згодом силами Товариства української мови в Криму під такою ж назвою вийшов один-єдиний номер газети. Ініціатори видання — Алла Петрова і Олександр Польченко.

А на кінець літа 1992 року, коли з Києва приїхав представник Держкомвидаву (потім — Держкомінформ), аби конкретно розглянути питання про можливість видання української газети в Криму, ми, ініціативна група, до якої входили письменники і журналісти, зібравшись у приміщенні товариства «Україна» (заступник голови товариства — Василь Іванович Савенко), вирішили не переривати славні традиції видання української газети в Криму і назву «Рідна хата» зберегти, хоч дещо осучаснити. Не «Рідна хата», а «Кримська світлиця», вирішили ми. «Кримська» для того, аби зафіксувати географічно-територіальну приналежність, а дещо застаріле «хата» замінити більш сучасним, світлішим — «світлиця». Хай заходять гості до світлиці з усіх куточків Криму, України, землі... Хай їм усім тут буде світло і затишно!

(Продовження на 3-й стор.)

У «Кримській світлиці» — ювілей, Хоч невелика, та почесна дата. Мереже слово, бо я з тих людей, Хто хоче вас сердечно привітати.

Спасибі, що на сонячній землі
Українських душ

іше стоять редути.
Із ваших вуст уже багато літ
Ми можемо сурми батьківські
почути.

Хай вітра знов притулиться до лиця,
І наша правда в слові зяясниться.
Хай сяють вікна радісних світлиць,
Засвічених од «Кримської світлиці»!

Вадим КРИЩЕНКО,
поет, народний артист України

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
Трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети "Кримська світлиця" нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства "Просвіта"
"БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ"

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована Міністерством юстиції України
Регістраційне свідоцтво КВ № 12042-913ПР від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори.

Рукописи не рецензуються і не повертаються. Листування з читачами - на сторінках газети.
Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і виправляти мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора - (0652) 51-13-24
відділів - 51-13-25

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5,
2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua
Друкарня: ТОВ «ВПК «Експрес-Поліграф» вул. Фрунзе, 47-б м. Київ, 04080
Тираж — 2000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»
Генеральний директор Олесь БІЛАШ
03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1, тел./факс (044) 498-23-63
Р/р 37128003000584 в УДКСУ у м. Києві МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail: vidavnictvo@gmail.com

ПРЕЗИДЕНТ ВИЗНАЧИВСЯ ЗІ СКЛАДОМ УРЯДУ

Президент України Віктор Янукович визначився зі складом нового Кабінету Міністрів. Він видав низку указів про відповідні кадрові призначення та реформатування деяких міністерств.
Попри те, що конкретні призначення не зовсім відповідають попереднім прогнозам експертів, очікувано, Віктор Янукович посилив своє представництво в уряді.
Як повідомлялося вранці, Президент відправив у відставку Віталія Захарченка з поста глави МВС, главу МЗС Костянтина Грищенка, главу Мінфіну Юрія Колобова, міністра енергетики та вугільної промисловості Юрія Бойка, міністра екології та природних ресурсів Едуарда Ставицького, голову Державної податкової служби Олександра Клименка, міністра оборони Дмитра Саламатіна, віце-прем'єра — міністра охорони здоров'я Раїсу Богатирьову, міністра культури Михайла Куліняка, главу Державного агентства з управління державними корпоративними

правами та майном Дмитра Колеснікова, главу Держслужби геології та надр Олега Проскуракова.
Відтак В. Янукович здійснив такі призначення:
Прем'єр-міністр України — Микола Азаров;
Перший віце-прем'єр — Сергій Арбузов;
Віце-прем'єр — Юрій Бойко;
Віце-прем'єр — Олександр Вілкул;
Віце-прем'єр-міністр — Костянтин Грищенко;
Міністр доходів і зборів — Олександр Клименко;
Міністр охорони здоров'я — Раїса Богатирьова;
Міністр внутрішніх справ — Віталій Захарченко;
Міністр закордонних справ — Леонід Кожаря;
Міністр інфраструктури — Володимир Козак;
Міністр фінансів — Юрій Колобов;
Міністр соціальної політики — Наталя Королевська;
Міністр юстиції — Олександр Лавринюк;
Міністр оборони — Павло Лебедєв;

Міністр Кабінету Міністрів — Олена Лукаш;
Міністр економічного розвитку — Ігор Прасолов;
Міністр екології та природних ресурсів — Олег Проскураков;
Міністр енергетики та вугільної промисловості — Едуард Ставицький;
Міністр освіти і науки, молоді та спорту — Дмитро Табачник;
Міністр регіонального розвитку — Геннадій Темник;
Міністр аграрної політики і продовольства — Микола Присяжнюк.
Вакантними наразі лишаються крісла міністрів культури та промислової політики.
Окрім того, Президент скасував Міністерство надзвичайних ситуацій, створивши замість нього Державну службу з надзвичайних ситуацій, а також відновив Міністерство промислової політики України. Його створено, реорганізувавши Державне агентство з управління державними корпоративними правами та майном. Указу, хто стане новим міністром, поки не оприлюднено.

«СВІТЛИЦЮ» ВІТАЮТЬ:

Головному редактору Всеукраїнської загальнополітичної та літературно-художньої газети «Кримська світлиця» Віктору КАЧУЛІ
Вельмишановний пане Вікторе!
Широ вражений і захоплений подвижництвом творців унікального видання «Кримська світлиця»!
Сердечно вітаю увесь колектив і Вас особисто з нагоди 20-річчя Вашої (і нашої) газети — єдиного в Криму україномовного часопису.
Драматичний шлях «Кримської світлиці» свідчить про горду поставу всеукраїнської загальнополітичної та літературно-художньої газети, яка завжди стояла в перших рядах борців за чесний і відповідальний погляд на історію України, за поширення та утвердження мови, обстоювала ідею національного порозуміння і миру, творила дружній діалог між народами і культурами, висвітлювала драматичну долю кримських татар, популяризувала історію та культуру кримськотатарського народу.
Нехай набутий досвід та оптимізм, шана від людей служать надійною основою для нових досягнень. Тож надалі залишайтеся в Криму і в Україні Світлицею української духовності та патріотизму.

З повагою, **М. Г. ЖУЛИНСЬКИЙ**, директор Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, академік НАН України

ДОРОГІ СВІТЛИЧАНИ!

Цей двадцятилітній ювілей такий урочистий, як і перший випуск «Кримської світлиці»! Здається, то було зовсім недавно. Насправді ж уже відраховуємо першу Вашу двадцятирічку добрих справ на шляху утвердження незалежності в історичному вимірі, бо ж ви і є ровесниками нашої Незалежної України! Це лише мить у долі газети, час, достатній для того, щоб визначитися з позицією, орієнтирами. Ви обрали нелегку та надзвичайно відповідальну справу — день за днем, занурюючись у вир подій, першими дізнаватися про їхній перебіг і створювати об'єктивну картину дня нашого культурного і духовного життя. Ваше видання у вітчизняному медіа-просторі — помітне явище з перших днів його виходу в світ. Читачі одразу оцінили високий професіоналізм журналістів, які об'єктивно й неупереджено висвітлювали події в країні. Важливість цієї справи складно переоцінити.

Мудрий Конфуцій колись висловив таку думку: «Краще одного разу запалити одну маленьку свічку, ніж весь час проклинати темряву!». Видається, у цих словах приховується визначальний сенс Вашої копії творчої праці. Праці зі щоденного запалювання для своїх читачів світлого та благодушного інформаційного вогню. Завдяки йому дивовижно швидко скорочуються відстані між українцями всіх регіонів.
Ваше свято — це водночас і свято всіх, хто сповідує та впроваджує цивілізаційні принципи демократії і свободи слова, хто відстоює і захищає розмаїття поглядів та переконань, думок та ідей, хто прагне над формуванням засад громадянського суспільства в Україні.
Ви володієте не лише журналістським даром, але й високими моральними принципами, проявляєте чітку громадянську позицію і виваженість оцінок, різнобічний підхід до висвітлення основних подій не тільки Криму, а й всієї України. Особливу повагу викликає те, що, дотримуючись норм професійної етики, ви підтримуєте конструктивний діалог із владою, сміливо висвітлюючи здобутки і вказуючи на проблеми.
Тож хай і надалі сяє вам зірка удачі! Хай не згасає творчий запал і не притуплюються журналістські пера, хай завжди буде цікавим і розмаїтим світ ваших героїв та подій, про які ви пишете.
Хай же таланить вам на нелегкому і почесному журналістському шляху, нехай вершини журналістської слави гартують вашу майстерність, сприяють вирішенню найскладніших публіцистичних завдань. Бажаю вам і вашому колективу творчої наснаги, великого тиражу, ширих і доброзичливих читачів.

З повагою, **Віктор ЖАДЬКО**, радник міністра культури України

МОГИЛЬОВ У КРИМУ НАЙВПЛИВОВІШИЙ

Голова Ради міністрів АРК, лідер кримської організації Партії регіонів **Анатолій Могильов** визнаний найвпливовішим політиком автономії за підсумками року, що минає. Такі дані оприлюднив у віторок Кримський незалежний центр політичних дослідників і журналістів, передає кореспондент УКРІНФОРМУ.
«За результатами опитування експертів, кримський прем'єр отримав 8,4 бала з 10 можливих. Це досить високий рейтинг впливовості, однак, як зазначають експерти, він не зміг досягнути рівня впливовості свого земляка і попередника на прем'єрській посаді Василя Джарти», — сказав керівник центру Володимир Прутула.
Друге місце у рейтингу посів перший заступник голови Радміну АРК Павло Бурлаков. Вища посадова особа автономії — голова

Верховної Ради Криму Володимир Константинов — на третьому місці. Четверте місце — у лідера партії «Союз», народного депутата України Льва Миримського.
П'ятірку найвпливовіших кримських політиків замикає голова Меджлісу кримськотатарського народу, народний депутат України Мустафа Джемільєв.
Загалом, до рейтингу впливовості увійшло 30 кримчан. В основному це депутати Верховної Ради АРК, народні депутати України, члени кримського уряду.
Кримський незалежний центр політичних дослідників і журналістів щороку проводить традиційне опитування експертів.
У попередні роки найвпливовішими політиками Криму були визнані Василь Джарти, Анатолій Гриценко, Антон Пригодський, Сергій Кунцін, Леонід Грач, Аркадій Демиденко, Борис Дейч, Василь Кисельов і Анатолій Франчук.

НА НОВИЙ РІК — ДО КРИМУ!

Міністерство курортів і туризму Автономної Республіки Крим склало рейтинг популярності курортних регіонів Криму на Новорічні свята. У список увійшли сім регіонів автономії.
«Перше місце традиційно посіла Ялта, друге — у Євпаторії, Алушта отримала «бронзу», четверте місце у Судака, п'яте і шосте у Феодосії і Бахчисарайського району, замикають рейтинг — Саки», — повідомили в прес-службі Мінкурортів.
За словами міністра курортів і туризму АРК Олександра Лієва, рівень популярності того або іншого регіону визначався, виходячи з кількості працюючих у святкові дні підприємств санаторно-курортного та туристського комплексу регіону, насиченості їхніх новорічних програм, кількості заброньованих на святкові дні місць, кількості заходів, підготовлених місцевою владою, та кількості працюючих об'єктів екскурсійного показу регіону.
Усього в Криму в період міжсезоння готові зустріти відпочивальників 128 цілодобових працюючих здравниць і 178 готелів. На сьогодні 95 з них підготували новорічні програми.

ХТО КРАЩІЙ ВЧИТЕЛЬ РОКУ?

Урочиста церемонія підбиття підсумків і нагородження переможців міського етапу Всеукраїнського конкурсу «Вчитель року — 2013», в якому в 9 номінаціях взяли участь 54 педагоги, відбулася напередодні Нового року в НВК «Школа-ліцей» № 3 ім. А. Макаренка.
Учасників і переможців привітав міський голова Сімферополя Віктор Агеєв. «Міська влада робить все можливе для поліпшення матеріально-технічної бази нав-

чальних закладів і умов праці педагогів», — сказав він і висловив сподівання, що сімферопольські вчителі гідно представлять себе і кримську столицю на республіканському і всеукраїнському конкурсах.
Начальник управління освіти міської ради Тетяна Сухіна вручила грамоти і цінні подарунки. Їх отримали в номінаціях: «Українська література» — Галина Вороніна, УРЦ для дітей з пору-

шенням зору; «Російська мова» — Галина Семенова, ЗОШ № 12; «Кримськотатарська література» — Лемар Ісмаїлов, ЗОШ № 42; «Французька мова» — Ірина Петрашко, гімназія № 1; «Інформатика» — Ірина Арустамян, ЗОШ № 5; «Фізика» — Катерина Федірко, НВК «Школа-гімназія» № 25; «Музичне мистецтво» — Севіль Османов, ЗОШ № 37; «Основи православної культури Криму» — Ленор Сеїт-Османов, НВК № 20 і Юлія Стручкова, ЗОШ № 35; «Психологія» — Світлана Смоляніна, ЗОШ № 34.
Переможцям у номінації «Українська література» цінні подарунки від ДО «Всеукраїнський інформаційно-культурний центр» і товариства «Україна — Світ» вручив заступник працівник культури України, завідувач відділу ВІКЦ Богдан Безкоровайний.
На завершення свята директор НВК «Школа-ліцей» № 3 Олена Гордієнко передала перехідний символ конкурсу «Вчитель року» директору ЗОШ № 30 Наталії Шинкарчук. Відбувся концерт, в якому виступили учнівські вокальні та хореографічні колективи.
Богдан МИКОЛАЄНКО

Галина Вороніна

Сердечно вітаю з 20-літтям героїчного колективу «Кримської світлиці», що серед «руссоязычного» моря мужньо підтримує вогнище української мови! Обіймаю! **Анатолій ДІМАРОВ**, письменник, лауреат Державної премії України імені Т. Г. Шевченка м. Київ

Наступний номер «Кримської світлиці» вийде 11 січня 2013 року.

Втрачену печатку Сімферопольської міської організації Всеукраїнського об'єднання ветеранів вважати недійсною.

ЯК УСЕ ПОЧИНАЛОСЯ...

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

Коли погодили з назвою, ще належало визначитись: чий же органом буде газета? Виявилось, що нікому з тодішніх владних структур Криму (як, до речі, й нині!) українська газета не потрібна, бо в них є російські. Тому й вирішено було в числі співзасновників виступити двом найбільш активним громадським організаціям — Всеукраїнській «Просвіті» (потім було замінено на Всеукраїнську) та Кримській організації Спілки письменників України. Тоді ж і визначили, що газета носитиме просвітницький, гуманітарний характер, хоч не цуратиметься й громадсько-політичних тем. Очолити редакційний колектив було доручено письменникові, досвідченому журналістові та людині, яка мала досвід керівної роботи, — Олександр Кулику. Йому та іншим членам майбутнього колективу редакції доручалося провести всю необхідну реєстраційну та підготовчу роботу з випуску в світ першого номера газети.

Не буду в деталях описувати, якою виявилася складною й марудною ця робота, але слід віддати належне нашим майбутнім керівникам — із своїм завданням вони впоралися. Закінчувався 1992 рік. Ось-ось повинен був вийти перший номер газети...

В холодному, поки що не обладнаному приміщенні на вулиці Київській, 76 (був лише один старий стіл та один чи два поламаних стільці) ми, творчі працівники — головний редактор Олександр Кулик, заступник головного редактора Микола Семена, редактор відділу краєзнавства та народознавства Григорій Рудницький, редактор відділу літератури Данило Кононенко, літпрацівник Федір Степанов, редактор відділу з економічних питань Володимир Миткалик, відповідальний секретар Василь Богущий, художник-ілюстратор Віталій Фесенко, фотокореспондент Костянтин Васильович Дудченко, комерційний директор Павло Власенко разом готували до виходу в світ перший номер. До речі, приміщення (одна велика кімната) нам було надане колишнім керівником Кримського обленерго, великим другом нашої газети Ярославом Федоровичем Шпаком.

Холодно, незатишно (бо ж був грудень), але серця всіх нас були зігріті однією спільною ідеєю — випустити у світ НАШУ, СВОЮ українську газету.

Всі були зайняті підготовкою матеріалів у перший номер. Почали надходити вітальні телеграми — урядова від тодішнього міністра культури України Івана Михайловича Дзюби, який відіграв неабияку роль в тому, щоб газета українська в Криму — була! Нас привітали правління «Просвіти», Народний Рух України, Спілка письменників України, письменницька газета «Літературна Україна»...

Мені було доручено взяти інтерв'ю-привітання в письменника-академіка Олеса Терентійовича Гончара. Телефоную в Київ. Валентина Данилівна, дружина письменника, дізнавшись про причину мого дзвінка, сказала, що Олесь Терентійович на дачі в Кончі-Озерній і дала номер телефону.

Почувши, що його турбує новостворена «Кримська світлиця», Олесь Терентійович зважується тут же, негайно, не кладучи слухавки, експромтом продиктувати привітання. І продиктував. Бадьоро, впевнено, емоційно і широко. Його палке привітання ми й опублікували в першому номері «Кримської світлиці», яка вийшла якраз під Новий 1993 рік, а саме: 31 грудня 1992 року.

Наступного ранку, не знаю як хто, а я обійшов кілька кіосків, аби пересвідчитись, що газета таки вийшла, що вона продається, що її зможуть купити (і купували!) усі ті, хто так давно на неї чекав!

Радості не було меж! Ми днювали і, образно кажучи, ночували в редакції, адже кожен наступний номер хотілося зробити кращим від попереднього. Як воно, дорогі читачі, у нас тоді вийшло і виходило — судити вам. Досконалості немає меж! — і ми про це пам'ятаємо.

В день народження газети хочеться сказати добре слово усім, хто стояв біля її витоків, хто її плекав, хто й нині продовжує нести вахту по випуску газети у світ. Дай, Боже, сили і наснаги нам і нашій «Світлиці» вистояти, пережити нелегкі часи становлення рідної Держави. Віряться, що вистоїмо! А поки що — з днем народження, «Кримська світлиця»!

Данило КОНОНЕНКО

Данило Кононенко і Василь Латанський

А ТОБІ Ж ІЩЕ ТІЛЬКИ ДВАДЦЯТЬ!

«Кримська світлиця» — воістину унікальне явище не тільки на теренах Криму, а й усієї матінки-України. Кажу це без перебільшення і — боронь, Боже! — лукавства як її читач-ветеран і автор-ветеран — теж, позаяк від першого і до останнього за часом появи номера читаю-передплачую і мережу рядочки на її сторінки. То хіба не ветеран? Зрештою, не один я такий мудрий. Були ж літа, коли тираж нашої ювілярки сягав ледь не тринадцяти тисяч. Приміром, загальний наклад у грудні 1999 року — 12846. А нині нас, «світличан», як запевняє «пашпорт» газети, аж дві тисячі. Негусто! Одначе заспокоює думка: може, це саме оті давні вірні друзі, які не зраджують «Світлицю» упродовж двадцятиріччя, пліч-о-пліч крокуючи з нею в радощах і негараздах? Може...

Як би там не було, унікальною «КС» є хоча б тому, що в кожному числі обстоє українські національні цінності, творячи, даруйте за тавтологію, українську людину, а та людина, себто ми з вами, має творити державу. Одна, як палець, серед сотень російськомовних видань — від так званих «суспільно-політичних» до розважальних, що продаються на півострові, подає широку панораму духовного, культурного і літературного буття з усіх земель України. Подає не з дзвіниці бузин чи табачників, а з позицій високих гуманних істин. Пробували її купити — зуби зламали! Горнуть до неї ті, хто має зболені українські серце й душу. 1729 чисел — такий ювілейний ужинок! — своє-

рідний літопис нашого двадцятилітнього повсякдення. Літопис чесний і правдивий, проинятий болем за знедоленний народ взагалі і конкретну людину зокрема.

Оглядаючись на пройдений газетою тернистий шлях (епітет-шаблон якраз тут на місці: шлях справді з колючками терну — фінансовий голод, чорні смуги на шпальтах, майже річна пауза...), низько вклоняюся капітанам-редакторам неспокійного редакційного корабля — Олександрові Кулику, Володимирові Миткаліку, Вікторові Качулі (називаю за хронологією). Не зневірившись, уміло рулювали, оминаючи небезпечні рифи! Честь і хвала також усім трудівникам редакційної «кухні», передовсім редакторам відділів — Тамарі Соловей, Данилові Кононенку, одному з фундаторів «КС» і до того ж багатолітньому шеф-редактору «Джерельця».

Професіоналів у журналістиці і літературознавстві — одиниці, а вони обоє якраз виконують свою роботу професійно. Що маю на увазі? Насамперед — і вона, і він прагнуть повноти і ясності в осмисленні певних життєвих (Т. Соловей) і літературних (Д. Кононенко) явищ. Для їхніх статей характерне означення, яке застосовував радянський письменник В. Шкловський: «будує мислення». Зачаровує стилістика текстів, яскрава і захоплююча, увага до деталей. У цьому неважко переконатися, розгорнувши, скажімо, найсвіжіше число «Світлиці» за 7 грудня 2012 року (а публікуються вони, ветерани нашої ювілярки, майже щоночера). Т. Соловей настільки

захоплююче оповідає про свято-ювілей у сімферопольській школі № 33, ніби ти й сам там побував. Не можна залишитись байдужим, читаючи її есе «Біла української яблуні — українські яблука». Оригінальністю суджень і чарівністю стилю просто-таки інтригує вже з перших слів стаття Д. Кононенка про Віктора Лазарука, як, зрештою, всі його літературознавчі розвідки про українських поетів, опубліковані в «КС». Я запізнався в часи моєї студентської юності з Віктором Антоновичем у Львові, коли він очолював відділ поезії в журналі «Жовтень» (тепер «Дзвін»), і мені приємно було читати про

найкращі? Неординарністю суджень, захоплюючим аналізом фактів. А найрезонансніші публікації? Ну, звичайно, О. Корсовецького (царство йому небесне!). Він частенько «вибухав» на сторінках «КС» памфлетами, есе, невідганими новелами, поезіями. Ось вони, в моїй течці як спомин і пам'ять про цю сердечну людину і чудового письменника. Читаю-перечитую: «Бридь у зоні інтелектуальної бід» (31.10.1997 р.), «Знову на вербі... груші потомственного ляха» (30.12.1997 р.), «Крайогенез. Факти і концепції» (06.11.1997 р.). Це тільки дрібок, та й то за один рік. На солідний том вистачило б такої бойової публіцистики, про що я говорив Орестові Івановичу при нашій зустрічі. «Ніяк збірки поезій не видам, через кляте безгрошів'я», — усміхнувся. Його публіцистика брала за живе якось особливим мовним «шармом» (іншого слова не підберу), та головне — актуальністю, точними ударами по українофобах, новітніх яничарах, тих, хто любить Русь за кусень сала (за І. Франком). Резонансними також вважаю статті П. Вольвача про родину геніальних Симиренків, збереження їхньої спадщини.

Кілька слів до моїх колег, учителів словесності. Щораз на різних семінарах, нарадах районного масштабу вручаю їм примірники «Кримської світлиці», «Літературної України», примовляючи: «Передплатити!» Не можна вчити дітей любити свою землю, рідну мову, бути патріотами, не читаючи цих газет. Без них ми не повністю українці. І що ж? Перефразувати Павла Тичину, скажу: «Печаль мою душу овіяла». З 36 вчителів переконав лише двох. Гірко..

Насамкінець поетичні рядки при цій нагоді:

МОЛИТВА ДЛЯ «СВІТЛИЦІ»

Бережи тебе Матір Божа
Від усього, що коїть зло.
Хай молитва моя допоможе,
Як човну помагає весло!

Щоб злилося тобі гарненько
У любові, добрі без меж.
І була «світличан» не зменька,
Й нелукавих інвесторів теж.
Бережи-но творців-завтіців,
Що за тебе шли, як в біі!
А тобі ж ще тільки двадцять —
Тож про пенсію і не мрій!

Василь ЛАТАНСЬКИЙ
с. Пруди Советського району
в Криму

За своїх 20 років «Кримська світлиця» пройшла великий і тернистий шлях, з номера в номер карбуючи літопис становлення й розвитку молодих українських талантів. Точним і влучним словом газета інформує про найактуальніші події зі сфери культури, порушує соціальні проблеми, розповідає про знаних у світі українських письменників, викладачів, науковців, діячів культури. Та попри всю поважність свого віку, видання залишається молодим і діяльним. Широко бажаємо вам і надалі такого ж переконливого слова, читацького визнання, натхнення й невинного руху вперед!

Колектив Грушівської ЗОШ, м. Судак

ЖИТТЯ, УТІЛЕНЕ В РЯДКИ

Мов пити з чистої криниці,
Втолоти спрагу в літній день,
Так ми до «Кримської світлиці»
За рідним словом завжди йдем.

Як зорі, світяться зиниці,
Коли вчитаєшся всякчас
В рядочки «Кримської світлиці»,
Що стала рідною для нас.

Коли є радість, веселиться,
А от як гірко, — навпаки:
Барометр «Кримської світлиці» —
Це правда, втілена в рядки.

Вона в такім ще юнім віці —
Що ювілейні двадцять літ?
Це — розквіт «Кримської світлиці»
І творчих задумів політ.

Вона, як сонячна жар-птиця,
В вись над півостровом зліта.
На шпальтах «Кримської світлиці»
України зерня пророста.

Її душа в рядках іскриться,
І мудрість мамина сія.
На вогник «Кримської світлиці» —
Як в отчий дім прямую я.

Тут рідне все, знайомі лица,
Кому ти віриш без умов.
Несем до «Кримської світлиці»
Свою пошану і любов.

З роси вам, з чистої водиці!
Дай, Боже, довгих, світлих літ!
Новий рік з «Кримської світлиці»
Свій почина святковий хід.

Хай слово щедро колоситься!
З Новим вас роком,
в добрий час!

Це — свято «Кримської світлиці».
А отже, кожного із нас!

З найкращими побажаннями творчості, натхнення, вдячних шанувальників любові моему серцю «Кримської світлиці», щиро — ваш багаторічний автор і побратим, член Національної спілки письменників України, заслужений журналіст України, кандидат історичних наук, доцент

Іван ЛЕВЧЕНКО
М. Київ
ЦЕ СВЯТО КОЖНОГО ІЗ НАС!

«У ДВАДЦЯТЬ ЛІТ — ДУША ЯК ЦВІТ...»

Щоб не клубочилися хмари
На Вашім славнім віражі,
Прийміть вітання

від Тамари!
Пошли Вам, Боже, тиражі
Й зарплати, а не міражі,
На цім вселюдськім вітражі.
А нам — пристойні гонорари!
У двадцять літ —

душа як цвіт,
Пора весни і чудодійства,
Хай береже Вас білий світ
Від усілякого злодійства!
Щоб ми стремлились

в рідний Крим
До моря, до тепла

й здоров'я,
Щоб світло
незнищених рим
Цей шлях осяяло любов'ю!

Тамара КОСТЕЦЬКА
м. Київ

В НІЙ І БЕЗСМЕРТЯ, І НАДІЯ: ГОРТАЮ, ПЛАЧУ І РАДІЮ...

Не у кожного є можливість пережити хоча б часточку свого життя знову і знову. І справа не у спогадах: в них ми бачимо минуле через призму сьогодення, озброєні знанням наслідків того чи іншого вчинку або ж події. А ось коли я гортаю підшивку своєї газети, то, мов на килиму-літакові, повертаюся в минуле і переживаю ті ж самі почуття, які були поштовком для написання того чи іншого рядка.

Ось газета за 23 грудня, і знову, як і рік тому, глибокої ночі (а вона стає такою вже після 5-ї години) я повертаюся з конкурсу краси і культури. Проклодно і волого. Мене підганяє страх, що запізнилася на останню маршрутку. Але встигла, бо за плечима, здається, тріпочуть крила. Це тому, що переможницею в конкурсі стала наша україночка, тому що на конкурсі і за його межами панувало поважне, добре ставлення до культури усіх народів Криму та їхніх носіїв, тому що я теж доторкнулася до всього цього і маю надію передати тепло дотуки й нашим читачам.

А ось дивиться на мене з фотографії наша славетна вишивальниця Віра Сергіївна Роїк. Вона жива, як і тоді, у 2008 році. І знову я чекаю від неї дзвінка й думаю про чергову нашу зустріч, бо пишу про неї книгу.

Розгорнувши підшивку, маю змогу знову поспілкуватися зі своїми друзями і товаришами, бо їх чимало живе на газетних шпальтах. Тут живуть і події, що хвилюють, як і раніше, бо потребують не лише оцінки, але і втручання. А це — помаранчевий Майдан, і ще ніхто не зрадив його ідеали...

Отже, у будь-який момент

можна наблизити до себе щось із того, що перебуває на двадцятирічній відстані від сьогодення. Щоправда, дуже давні почуття і враження оживають неохоче — реанімації підлягають лише найяскравіші із них.

Дивлюся на фото в газеті і згадую наш найперший редакційний колектив. Ми — це ненормальні патріотичні мрійники, готові на великі жертви ради своєї держави. І те, що важко прийняти розумом, ми підсолюємо думками про радянську неволю, й ще нескоро зізнаємося собі, що потрапили із вогню та в полум'я. Особливо не критичними до пострадянського життя були люди, яким довелося попрацювати у радянській журналістиці. Згадуючи ті часи, я завжди бачу перед собою Василя Кириловича Богущького, нашого відповідального секретаря. За своїм впливом на оточення він був схожий на енергетичний вулкан. Однією із головних його претензій до радянського минулого було те, що, виявляється, за колишніх часів, будуючи дачу, не можна було відхилитися від певних параметрів, аби вона не перетворилася на замський палац. У підвалі Василя Кириловича зберігалося тоді понад тисячу банок консервацій, і його, як людину відносно замогнучу, драгували радянські забаганки. Та чи міг він хоча б подумати, що, коли будь-які обмеження відійдуть у минуле, йому з того вже не буде жодного зиску, бо, живучи на жалюгідну пенсію, він не будуватиметься, а його старшого сина викинуть із вікна квартири, яку хлопець здав в оренду підприємцеві, що не бажав за неї платити, сам же Василь Кирилович, сповне-

ний горя і безнадії, задихнеться від чаду на тій же недостатньо презентабельній дачі, і це буде не випадковістю.

Недарма ж наші політики чекають-не дочекаються, коли ж, нарешті, відійде у минуле покоління людей, які мають можливість порівнювати. Інша справа молодь, народжена за сучасності, вона сприйматиме за належне свої матеріальні труднощі, що теж породжують несвободу, та кричущу нерівність і не робитиме з цього трагедії.

Поступово і в нашому колективі епоха революційного романтизму змінювалася на більш прагматичне і тверезе життя. Цьому сприяли й мізерні зарплати, які переважно виплачувалися із затримкою (найбільша — у сім місяців). При цьому ми ніколи не знали, чи буде вона взагалі, чи газета просто припинить своє існування. А трималися і працювали тільки завдяки нашим читачам. Ці люди були нашою великою родиною, вони переїмалися нашими проблемами, а ми ладні були на все, аби не розчарувати їх результатами своєї праці. І тут уже не було жодного прагматизму, лише бажання нести ім'я те, чого бракувало і нам самим: віру у краще майбутнє, у те, що Україна таки розквітне і стане матір'ю для кожного, хто її любить.

Тоді ми мали великий колектив, і молодь, яка не «перехворіла» державною залежністю, не зазнала великих втрат у цьому процесі, іноді не розуміла душу «Кримської світлиці», сповнену любов'ю до свого народу і болем через його трагічну історію та насправді неозначні перспективи. Такі в газеті не затримувалися, і ні-

хто за ними особливо не сумував.

Мандруючи двома останніми десятиліттями, не можу не згадати про нашого головного редактора впродовж тривалого часу — Віктора Володимировича Качулу. Кажуть, немає незамінних людей. Можливо, так воно і є. Але інша людина робитиме свою справу вже по-іншому, а якщо говорити про газету, то вона робитиме іншу газету, і не відомо ще, чи змогли б її полюбити читачі. «Кримська світлиця» останнього десятиліття була не лише патріотичною, закоханою в рідну мову, але й пісенною, з цікавими конкурсами, вечорницями, її можна було не просто читати, але й жити з нею одним життям.

Не викреслити зі «світличної» історії й той час, коли на місці Віктора Володимировича за бажанням київської влади опинилася інша людина, здавалося б, цілком достойна, що мала журналістські і письменницькі здобутки. Але газета незабаром припинила своє існування, померла зовсім юною, як кажуть, — у розквіті сил. Я рідко пригадую ті часи — надто боляче, бо життя моє без «Кримської світлиці» стало порожнім і безглуздим. Та нехай би собі і без неї, але ж усвідомлювати, що її немає взагалі, було нестерпно. І якби не Віктор Володимирович, ми б тепер не святкували свого двадцятиліття.

А цей мій екскурс у минуле — саме з нагоди «світличної» ювілею. Сьогодні нас лишиться третина. Це — Іра Миткалик, починаю перелік саме із неї, бо вона у нас — за двох, і за себе, і за свого батька, попереднього головного редактора Володимира Сильвестровича Миткалика. Знаю, що Іра усвідомлює цю свою важливу місію, і шкодує, що, працюючи літературним редактором, вона рідко береться за перо. А батько, якби був з нами, думаю, порадив би за неї, аби вона приєдналася

до журналістського цеху.

Працює в газеті фотокореспондентом й ватажок молодіжної організації українських націоналістів Олекса Носаненко. Народжений на Херсонщині, свого часу він самотужки опанував українську мову і послуговується нею у будь-якому середовищі. Нещодавно Олекса вперше став батьком. Його дружина Оксана подарувала Україні ще одного козака — Святослава. Олекса серйозно захоплюється фотографією, і, попри свої дві вищі освіти, серед яких немає дотичної до газетної справи, своє життя пов'язав із «Кримською світлицею».

А без нашого оператора комп'ютерного набору Олена Келімової буває і зовсім скрутно, життя нібито завмирає, бо набрати великий текст без відповідних навичок — справжнє випробування. А ще Олена у нас — відповідальна за міжнародні стосунки. Вона, ставши дружиною кримськотатарського хлопця, проміняла комфортне життя у міській квартирі на постійну боротьбу із побутовими труднощами в приміському селі, поки що далекому від цивілізації. А це означає, що кохання такі є, і воно — поряд.

З літа цього року працює в редакції відповідальним секретарем Люба Солик. А взагалі вона з нами вже десять років, з невеличкою перервою. Любі дуже пасує її ім'я, бо саме такою вона є для оточення. Люба — наша добра «світлична» господиня, а ще людина, яка має великий потенціал і віддане «Кримській світлиці» серце. Ось і всі ті, кого можна щоденно побачити в стінах редакції.

Маємо ще кількох творчих працівників, які не шкодують для читачів своїх зусиль і талантів. Це Валентина Настіна, Сергій Лашенко і Микола Владзімірський. То не все це і всі?!

Але ж таки не всі! Бо ніяк не можемо забути про заступника директора газетно-журнального видавництва Віктора Володимировича Пасака. Це він приїжджав із Києва відчиняти для нашого колективу опломбовані двері редакційного офісу. Маючи з ким порівнювати, ми усвідомлюємо — і з другим Віктором Володимировичем нам також дуже пощастило! Гріх було б не згадати і генерального директора НГЖВ Олесю Олександрівну Білаш, бо без цих людей газета б не воскресла. Вони повірили в нас, у нашого головного редактора, попри той негатив, який поширювали їхні попередники, і захистили, підтримали редакцію, давши їй можливість нормально працювати.

Ось за такої ситуації ми зустрічаємо своє двадцятиліття, і дай Бог, щоб воно було не останнім.

Сподіваюся, що згодом, гортаючи підшивку, хтось пригадає і нас, а тим кращим, що ми несли людям, збагатить свою життєву програму.

Тамара СОЛОВЕЙ

Колектив «КС», 1993 р.

ШАНОВНИ ВІКТОР КАЧУЛА, ТАМАРА СОЛОВЕЙ, ДАНИЛО КОНОНЕНКО І ВСІ ПРАЦІВНИКИ РЕДАКЦІЇ!

Прийміть найщиріші вітання з нагоди 20-річного ювілею «Кримської світлиці»!

Бажаю Вам найбільшого земного скарбу — міцного здоров'я, довголіття, Божого благословення, здійснення всіх творчих задумів.

Я із задоволенням читаю все, що пишуть Тамара Соловей і Данило Кононенко.

Сьогодні, як ніколи, треба виявляти добрі почуття одне до одного, саме сьогодні. І як гарно на серці, як тепліє на душі, коли стикаєшся з такими острівцями добра, віри, надії, любові в нашому подекуди жорстокому, несправедливому світі. Ці журналісти вчать нас любові до природи та історії рідного краю, доброти, поваги до себе та оточуючих. Хай зозуля накуе Вам ще багато літ!

«СВІТЛИЦІ-ЮВІЛЯРЦІ»
Вже двадцять літ

з тобою разом.
Ти — ніби матінка мені.
Ти всіх здружила нас одразу,
Життя з тобою — як у сні.
Для тебе ми вірші складаєм
І славимо на ційлий світ.
Здоров'я, успіхів бажаєм
Та жити ще багато літ!

Валентина КОВАЛЕНКО,
учитель-методист української мови та літератури
НВК «Школа-лицей» № 3
м. Сімферополя

МИ ГУРТОМ БУДУВАЛИ «СВІТЛИЦЮ»!

Уперше почула про «Кримську світлицю» ще тоді, коли була студенткою Таврійського національного університету, від викладачів О. І. Губаря, П. М. Киричка та М. Я. Вишняка, котрі постійно радили нам, майбутнім філологам, передплачувати її. Може, тому й постукала у двері «Світлиці», коли вже після закінчення навчання та народження діток знову повернулася із села до Сімферополя у пошуках роботи. І мені не відмовили! Погодилася на запропоноване вакантне місце оператора комп'ютерного набору, здравіючи, що хоч тут потрібне знання української мови.

Прийшла на роботу до «Кримської світлиці» влітку 2002 року, саме в той момент, коли редакція перебралася з тісного приміщення на вул. Київській — до просторих п'яти (!) кімнат на вул. Гагаріна, які надали редакції після появи на світ спеціального Доручення Президента Л. Д. Кучми. Пригадую, як дружньо розставляли в кабінетах старенькі столи, стільці, комп'ютери. Згодом на будівлі бази-готелю «Артек» з'явилася вивіска з написом «Всеукраїнська громадсько-політична та літературна газета «Кримська світлиця», біля якої ми та гості редакції з радістю фотографувалися. Колектив був тоді великий, багато було молоді, адже регулярно виходили тоді у «Світлиці» три додатки: «Джерельце», «Будьмо!» і «Кримспорт». Данило Кононенко «постачав» редакції літературу, Тамара Соловей, Лідія Степко писали про соціальні проблеми, Тетяна Успенська працювала над громадсько-політичною тематикою, Григорій Рудницький готував краєзнавчі та історичні матеріали, а ще разом із Володеєм Шліхтою забезпечував випуск додатку «Кримспорт». Оксана Лиховецька та Юлія Дорофей писали статті на мистецькі та молодіжні теми. Рафаель Вахідов надавав фотоілюстрації, потім змінив його Юрій Жаглін. Грамотність газети забезпечувала Тамара Петрівна Іващенко, яка невтомно знаходила помилки, виправляла їх і вчила нас,

молодих, як так краще писати, щоб їй було менше мороки. Передала вона свій досвід Володимирі Совику. Марина Жагліна займалася дизайном і версткою «Джерельця», нерідко ілюстраціями в газеті були її власні малюнки. На зміну їй прийшла не менш талановита львів'янка Галина Стулікова.

Був у нас в редакції й бухгалтер, дуже порядна і чесна людина Михайло Семенович Герасименко (царство йому небесне), потім Емілія Георгіївна Соченко. Ми їх дуже любили, а особливо в день отримання зарплати! Бо ж для редакції в той час зарплата була рідкісним святом, адже отримували її з тривалими перервами і запізненнями. Не всі витримували такі випробування, прийшов до «Світлиці» після наших ветеранів один молодий бухгалтер, але як не було чим місяці чотири платити зарплату — так десь і «здивів»...

Ви тільки уявіть собі, у 2006 році редакція залишається без бухгалтера. І нового не візьмеш, бо хто ж піде працювати, знаючи, що тут півроку вже не виплачують зарплату?! А щоб безперервно виходила газета, потрібно регулярно платити за поліграфічні послуги, не кажучи вже про купу поточних рахунків: за оренду, Інтернет, телефони, папір, щоб принтер друкував і комп'ютер не ламався і т. п. Тоді й довелося мені терміново освоювати бухгалтерську справу. Теорію бухгалтерської науки пройшла на курсах, на практиці допомагала Емілія Георгіївна.

А виживали ми тоді, в той чорний період нашої долі (пам'ятаєте оту чорну траурну смугу на першій сторінці?), завдяки вам, дорогі наші читачі. Не влада виділяла на газету кошти, не скоробагатьки, а ви, переважно пенсіонери, підтримували нас, чим могли. Хіба забудеш, як ми за рогом купували на обід пиріжки на пожертвувані вами гривні? А те домашнє смачнюше

варення, що підсолоджувало нам життя, фрукти з ваших домашніх городів...

Не можемо забути й того, як ми разом з вами на нашому газетному «Кримському Майдані» підтримували під час виборчої кампанії кандидата в Президенти В. А. Юшенка. Віктор Андрійович став Президентом, і ми по телевізору почули від нього довгоочікуване: «Я врятую «Світлицю»! Не врятував... А ми ж так сподівалися, що з таким УКРАЇНСЬКИМ президентом УКРАЇНСЬКА газета, як і вся наша держава, вже не вживатиме, а житиме! Навіть мріяли про власне приміщення, редакційне авто, щоб добиратися в кримську сільську глибинку, де так багато нашого роблячого українського люду з мозолястими руками і відкритими душами. Але хіба тим, хто звик дивитися на народ з висоти трибун чи із затемнених вікон дорожніх своїх «мерседесів» чи «майбахів», до наших проблем?

Тож рятував нашу газету і до останнього боронив колектив від скорочень (це щоб комусь на «мерседесі» вистачало?), як завжди, головний редактор Віктор Качула. І він таки добився, щоб не лише купка ентузіастів, а сама держава відповідала за свої інформаційні проблеми, щоб вона стала співзасновником і видавцем друкованого органу, який її, цю державу, з усіх

сил допомагає розбудовувати й захищати.

І світла пора в нашій редакційній долі така настала на початку 2007 року, коли редакція «Кримської світлиці» нарешті увійшла до складу Державного підприємства «Газетно-журнальне видавництво» Міністерства культури і туризму України, котре взяло на себе усі клопоти щодо видання газети.

А ми, нарешті, змогли дозволити собі провести найнеобхідніший ремонт у редакційних кімнатах. Перше, що ми зробили, — це встановили металопластикові євровікна. Справжнім щастям для редакції стали кондиціонери, які взимку гріли (скільки років ми працювали в холоді...), а влітку рятували від спеки. Потім наклеїли світлі шпалери. Потроху наша редакція ставала дійсно схожою на світлицю. Щоб зекономити кошти, самі настелили лінолеум. З часом придбали письмові та комп'ютерні столи, зручні стільці, шафи для бібліотеки, оновили офісну техніку, комп'ютери, видавниче обладнання. Не соромно тепер було в редакції і гостей приймати, і «Караоке у «Світлиці», і конкурси краси «Кримчаночка» проводити.

І треба ж — тільки почали спинатися на ноги, обживатися, людьми себе відчувати, зробили газету кольоровою, провели кілька гучних масових газетних акцій-конкурсів серед читачів (зокрема, неповторний пісенний конкурс), як на наше добре ім'я, наше майно, наш український газетний поступ почали зазіхати — «не так тії воріженьки, як добрії люди» (а де ж ви були, коли «Світлиця» сиротиною з простягнутою рукою стояла?). А потім і взагалі свої замки на двері «Світлиці» вчепили, зачинили її від працівників, які творили газету, й від людей, котрі її читали...

Але як у більшості казок Добро перемагає Зло — так і у нас: двері «Світлиці» знову відкриті для Вас, наших ширих друзів, прихильників, читачів, авторів! Саме для Вас і разом з Вами й хочеться творити світлу, добру газету, яка прикрашає цей світ і ось уже 20 років несе людям радість.

А ще я переконалася, працюючи у «Світлиці» поруч з такими душевними, світлими, талановитими людьми, як Данило Кононенко, Віктор Качула, Тамара Соловей, що іншою нашою газетою й не може бути — стільки у неї вкладається душі, таланту, світла й добра!

Любов СОВИК

РОБИТЬ ДОБРО — «СВІТЛИЦІ» СУТЬ!

Доброго дня, дорогі «світличани»! Вітаю вас з ювілеєм! «Кримську світлицю»

віншую зі святом!
Хай вона буде завжди молодою,
Хай читачів прибуває багато,
А негаразди спливають з водою.

Всього найкращого «Світлиці»!
Вона, як чисте джерело,
Що кожному дало напиться,
Долати спрагу помогло.

Нехай щастить усім, і кожен
Кохання має у сім'ї.
Допоможи в ділах нам, Боже,
Щоб ми гуляли на свої!

Всього найкращого спільноті!
Щоб все омріяне збулось,
І, як у тому анекдоті,
Всього хотілось, все моглоось!

Бажаю щастя і натхнення!
Шануйте всіх, хто біля вас,
І пам'ятайте сьогодні, Як хутко наш спливає час.

Не витрачайте ні хвилини
На задрощі і фанатизм,
Робіть корисне для родини —
Це й буде ваш патріотизм.

А то, бува, кричить, доводить,
Що обймає цілий світ,
А бабці, котра ледве ходить,
Забув купити навіть хліб.

Любіть того, хто поруч з вами:
Робить добро — людини суть.
І я упевнена: з роками
Ці дії щастя принесуть!

Галина Степанівна
ЛАФАЗАНОВА,

73 роки, вірна ваша
читачка й дописувачка

м. Євпаторія, АР Крим

* * *

Доброго дня, шановна редакція «Кримської світлиці»! З радістю прийняла запрошення взяти участь у конкурсі привітань до 20-ї річниці нашої дорогої газети. Мешкаю в Криму сім років, і приємно було в цьому багатонаціональному, багатоголосому краї зустрітись з українськомовною газетою, яка дійсно правдиво відтворює надії, мрії, сподівання нашого талановитого народу. З нетерпінням завжди чекаю «Світлицю», розмірковую, заглиблююсь у її статті, багато з поданого матеріалу співзвучно з моїми думками, життєвим досвідом, переживаннями тощо. Найбільше подобаються поетичні обрії газети, історичні сторінки життя нашої багатостраждальної України. Деякі мої дописи також друкувалися у «Світлиці».

Пропоную увазі працівників редакції і читачів-однодумців мого вітання нашої газети з ювілеєм:

НЕСКОРЕНА!

«А я не скорилася:
Зі слівзи відродилася...»

На радість всім

ти знову повернулась,
Така нескорена, потрібна,
неповторна,

І враз серця до тебе
потягнулись,

Рядочками-струмками
життєтворними.

Той час сумний подолано
назавжди,

Імла в тенета не взяла
«Світлицю»,

Вона, мов смолоскип,
дорогу вкаже,

І світлом райдуги засяє,
заіскриться,

Лиш 20 літ — це погляд
у майбутнє,

Вже досвід є і невичерпна сила,
Творців звитаєна

праця незабутня,
Вона для молоді —

і старт, і крила.

Для мене ти,
мов «писанка-кримчанка»,

Зі шпальтів братство дружнє
промовляє,

У творчому полоні
тримайтесь, «світличани»,

І слово правди
хай глибин сердець сягає!

Тетяна ШКІЛЬНЮК,
працівник культури, викладач,
пенсіонерка

с. Родникове, Крим

ЗИМОВІ ГУЛЯННЯ НА ХУТОРІ ІЛЛІЧА

Минулої неділі в Музеї побуту Західної України ім. Івана Снігура в м. Севастополі (с. Чорноріччя, «Хутір Ілліча») за сприяння місцевого західноукраїнського земляцтва «Буковина» пройшли зимові гуляння. В культурному меню були прикрашання ялинки, яка росте біля музею, колядки, конкурси. Головним заходом стала запланована презентація альбому народного фольклорного ансамблю «Горлиця» під керівництвом Катерини Масленкової.

Як розповіла талановита фольклорист-музикознавець, вона в Севастополі народилась і з дитинства співала в гурті «Калинка» Севастопольського будинку дитячої та юнацької творчості. А за роки навчання у Київському національному університеті культури і мистецтв росіянка Катерина всією душею полюбила українську народну пісню. Після повернення до рідного міста створила новий гурт, який виступає в різних конкурсах та прикрашає свята. Ансамбль «Горлиця» за 4 роки «набирав» у своєму репертуарі більше 60 пісень — українських і російських, жартівливих і обрядових, 19 з яких увійшли до альбому, що було записано за сприяння депутата Севастопольської міської ради Сергія Живодуєва та продюсерського центру «Інформ-ТВ». До альбому увійшли і кілька російськомовних пісень. 7 співачок і аккомпаніатор почали роботу над збіркою ще навесні. Незважаючи на те, що учасники гурту жи-

вуть в різних районах міста, зібрати людей легко, бо вони — фанати співу. Поки що колектив співачок аматорський, але вони намагаються досягти професійного рівня. І ось презентований меценатом Михайлом Кузменюком результат творчості. — Для учасників ансамблю спів — це життя, — каже Катерина Масленкова, а українська пісня не може не подобатись слухачам. Українська мова є для пісень і музичної творчості ніжною та милозвучною. Сама вона має відкритий народний голос, а з пісень їй більше подобаються ліричні. Як вокаліст вона минулого року перемогла у V Міжнародному конкурсі-фестивалі народної музики «Самородки-2011», заспівавши купальську й одну народну пісню «Ішов козак потайком». Радісно, що 25-річна Катерина володіє українською, бездоганно співає й дбає про збереження української народної пісні. Гуляння проходили у від-

критому режимі — частина страв готувалась тут, на подвір'ї, і деякі учасники свята самі могли долучитись до кулінарії, отримавши заодно рецепти приготування від дружини господаря Валентини та дочки Івани, невісток. На тлі чудового краєвиду пройшло жваве спілкування, яке чергувалось з культурними заходами, в яких взяли участь більшість із восьми десятків гостей. Деякі з них поділились своїми враженнями. **Валентина, освітанка:** — Подружжя Кузменюків

вміє створювати свята. Всі члени родини — творчі люди. Звісно, він — всьому головою. У всіх, хто тут знаходиться, як бачите, піднесений настрій. Цей етнографічний музей є одним із культурних центрів Севастополя. Пісні ансамблю «Горлиця» виконуються з вишуканістю, співачки тонко передають справжню українську натуру. Мелодійність і доброта українських пісень, здається, можуть охопити увесь світ. Співачки ще й запалюють присутніх, закликають до танцю, а це зігріває в морозну погоду.

Володимир, науковець: — Такі зустрічі зближують людей і роблять їх добрішими.

Атмосфера виглядає шедрою і слов'янською, в її створенні велика заслуга яскравого фольклорного ансамблю. Радий, що вийшов диск з піснями — адже приємно в машині замість попси послухати співучу українську мову.

Людмила, представник торговельної організації:

— Дещо незвичайно для севастопольців — ми просто відзначаємо новий рік, а тут така велика культурна програма, чудовий краєвид, ознайомлення з українськими традиціями — важливо, що Михайло Ілліч вкладає всю душу в свою меценатську діяльність.

Микола ВЛАДЗИМІРСЬКИЙ

Редакції газети «Кривський світлиця» Вісім авторів. Сміливо долаймо тіє наше «ліхо давнє й сьогочаснє»! І. Дзюба 20.12.2012

СПІЛЬНО ДОЛАЙМО ОТЕ НАШЕ «ЛІХО ДАВНЄ Й СЬОГОЧАСНЄ»!

Новою своєю щойно виданою книгою «Бо то не просто мова, звуки...» привітав «Світлицю»-ювілярку академік Іван Михайлович Дзюба — давній читач і автор нашої газети. Пропонуємо увазі читачів авторську передмову до цієї книги і запрошуємо до редакційної бібліотеки!

ВІД АВТОРА

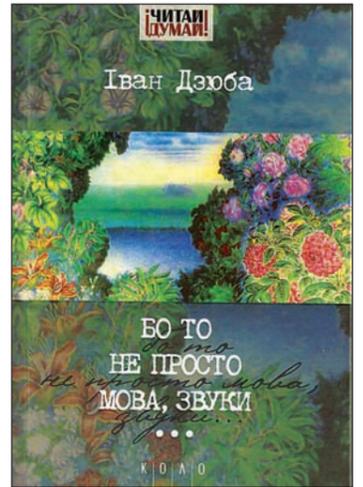
У другій половині 80-х років минулого століття, за умов кризи радянських структур і еволюції політики партії в бік горбачовської «перебудови» і «гласності», громадська думка в Україні почала потроху відвоювати собі місце в засобах масової інформації. Вони звертаються, хоч і обережно, до наболілих суспільних проблем, зокрема і національно-культурних. Популярність здобувають «Літературна Україна» і

особливо «Вечірній Київ», наклад якого перевищив сотні тисяч. Головний редактор «Вечірнього Києва» Віталій Опанасович Карпенко зумів зробити газету цікавою, ініціював обговорення на її шпальтах питань, які раніше оминалися. Одним із них було мовне: упосліджене становище української мови, тривання русифікації викликали тривогу, болючі переживання у багатьох українців. Віталій Карпенко запропонував мені виступити в газеті на цю тему, знаючи, що я не раз до неї звертався. Я подав велику статтю під назвою: «Бо то не просто мова, звуки...». Говорив про велику культурну цінність кожної мови, в якій — історія і душа народу, його творча сила і гарантія майбуття; про необхідність взаємопізнання і взаємоповаги людей усіх націй; про загрози для української мови, що постали як наслідок заборон та утисків у Російській імперії та поступової підміни принципів інтернаціоналізму русифікацією в СРСР. Писав, як мені здавалося, максимально коректно і толерантно, мені не було потреби спеціально «налаштовувати» себе на цей тон — це сутність мого світогляду й самопочування. Але... що тут почалося! Які при-

страсті вибухнули! Наче іскра трапила у купу хмизу, давно готового спалахнути, а під сподом там ще й пласти залежаного мотлоху та плісняви. Багато хто мене підтримав, одні розважливо, інші не дуже, а деякі так, що краще б вони мовчали (пригадує Леся Українку: кажуть, що Н. — патріот, бо говорить по-українському, але краще б він говорив по-китайському). Та були листи — і дуже немало, — в яких мене оголошували і націоналістом, і фашистом, і бандерівцем, і мало не тим, хто ото кривниця в Західній Україні наповнював трупами дітей. Мені багато чого доводилося чувати на свою адресу, але стало не по собі від невмотивованої злоби і безнадійної глупоти багатьох і багатьох співвітчизників. І все-таки я навіно гадав, що можна когось переконати (хоч наче й знав уже, що в мовній справі ніхто нікого не хоче чути, і торкаючись її, неодмінно наражаєшся на сліпу ненависть). Запропонував газеті своєрідну дискусію: я коментуватиму найхарактерніші з листів, викладатиму позицію кореспондентів і подаватиму свою. Так з'явився цикл статей «Дискутувати про мову чи розвивати її?». Листів-відгуків було ще більше. Але злостивих не поменшало. А в них компетенції не додалося — і навіть елементарної

уважності в читанні: мені приписувалися навіть ті чужі думки, з якими я полемізував. Воістину: хто хоче пошарпати собі нерви і помучити душу — хай встане в обороні української мови. Так було, так є і так, мабуть, і буде. Хіба що не стане до кого звертатися. Із тих сотень листів, що надійшли тоді до «Вечірнього Києва», в мою архів збереглася та частина, яку редакція передала мені — задля продовження полеміки. Але і ця частина здається мені по-своєму цінною як свідчення тогочасних настроїв у суспільстві — власне, сумне свідчення про низьку культуру (слухаймо — брак культури) міжнаціональних відносин, хаос у поглядах на духовні цінності, комплекс меншовартості більшості українців, — хоч було висловлено в окремих листах і немало світлих думок. У розділі «Листи» я вирішив запропонувати увазі читача деякі з листів, представивши і ті, в яких є, на мій погляд, більш-менш адекватне розуміння проблеми; і ті, про авторів яких можна сказати словами Лесі Українки: «Краще б він...» (дивись вище); і листи шовіністично-ненависницькі (найменш хамські з них). Я вагався: може, краще подати найхарактерніші уривки з них — буде концентрова-

ніше й економніше. Але тоді втрачається документальність і створюється враження цілеспрямованої вибіркової. А хотілося зберегти неповторний аромат (чи «аромат») кожного листа, особливості стилю й орфографії. Тож хто хоче відчутти атмосферу тієї морально страшної доби, хай набереться терпіння і дещо читає. А втім: чи багато що змінилося за чверть століття? Подивіться навколо себе, послухайте депутатів, телешоу, загляньте в Інтернет... Морок безсмертний...

День 21 грудня для працівників Центрального музею Тавриди став не бентежним днем багатьма очікуваного кінця світу за календарем майя, а по-справжньому святковою датою, бо збігся з двадцятиліттям цього закладу.

До програми святкових заходів увійшла і виставка-конкурс «Національні кухні», під час якої змагалися учні Сімферопольського вищого професійного училища ресторанного сервісу і туризму у приготуванні найдосконаліших національних страв, а також їхній презентації. Проходив захід в етнографічному музеї, де, на диво його працівників, попри ожеледицю, що змусила затримувати навіть літаки, було вельми людно.

ЗАМІСТЬ КІНЦЯ СВІТУ – РІЗДВЯНИЙ СТІЛ

Організаторами цієї виставки-конкурсу стали Міністерство культури Криму, Республіканський комітет у справах національностей та депортованих громадян і Сімферопольське вище професійне училище ресторанного сервісу та туризму.

Відкрив свято національної кухні один із працівників комітету у справах національностей Юрій Касминін. Слово мали також його голова Рефат Кенжалієв, міністр культури Криму Альона Плакіда, директор етнографічного музею Юрій Лаптев та керівниця училища Марина Пальчук, яка зауважила, що сьогодні викладачі училища разом з його учнями «протягають руку дружби усім

кухні чи не в першу чергу.

Найбільше, здавалось, постаралися чехи. На їхньому столі і страв багато, і виглядають вони дуже привабливо. Тут і картопляні кнедлики, шкубанки теж із картоплі, фаршировані цибулею та грибами, а також виготовлені із манки і дріжджового тіста, і курячі філе, фаршировані апельсинами. Але найефективніше виглядає різдвяний тушкований короп. Саме він у чехів є обов'язковою стра-

народом» і що в конкурсі беруть участь тільки найуспішніші кухарі.

Якою ж була схема його проведення? Напередодні представники культурних товариств (а це болгаряни, вірмені, молдаване, кримські татари, караїми, кримчаки, греки, німці, українці, росіяни, білоруси, чехи) передали рецепти своїх страв конкурсантам, і ті до початку заходу їх приготували. Дехто ж консультував молоді й під час роботи. Тож зрозуміло, що від самого початку не всі конкурсанти були в рівних умовах — багато що залежало від тієї уваги, яка приділялася їхній роботі представниками національно-культурних товариств, які, зрештою, і мали бути зацікавлені в успіху своєї

вою на Різдво. Про все це охоче і в деталях розповідає господиня столу, збираючи біля себе найбільше зацікавлених. Надовго тут затримується і журі, яке виставляє конкурсантам бали. До нього входять представники міністерства, науковці-етнографи та працівники музею. Прикметно, що чехи подбали не тільки про багатство столу. Поряд з представницею національно-культурного товариства у національному вбранні були і юні кухарі-конкурсанти в білих ковпаках та фартухах, і такий же юний офіціант.

А ось німці, для яких, здається, ця презентація була найзатратнішою (від їхнього земляцтва роздавалися присутнім чудові настінні та на-

стільні календарі), не знайшли можливості побувати на святі. Біля їхнього досить бідного столу, де були лише свиняча рулька та яблучні оладки, самотньо стояв хлопчик-офіціант, якому важко було дати необхідні пояснення, бо таких національних страв він не готував і ніколи не куштував. Про традиційну для німців різдвяну гуску він тільки згадував. Хоча, з іншого боку, зрозуміло, що страва ця — недешева, а виділені кошти для приготування були незначними. Це зумовило і обмеженість національного меню.

На столі у кримських татар були плов, пахлава, бурма і самса.

Караїми презентували караїмські піріжки, імурту (печені яйця, присипані сіллю та перцем) та халву, яка кушарям, на жаль, не вдалася.

Небідний стіл був і у кримчаків. Його окрасою стали крихітні пельмені під соусом. Поряд приємно було бачити юних віртуозів, які все виготовляли власноруч. Саша Хорошавін та Іра Кучер розповіли, що вони навчаються на першому курсі і що професія кухаря їм подобається вже своєю затребуваністю: «Адже люди люб-

лять поїсти смачненького». Тож половина першокурсників — хлопці, їм також пасує білий фартух.

Молдаване презентували всього дві страви, але «група підтримки» у них була найчисельніша та і костюми напрочуд гарні. Болгарську кухню прикрашала грона винограду. Трохи далі розташувалися східні слов'яни. Справжнім витвором мистецтва здавалася російська «Шапка Мономаха» (курник). Та ще дивніше було довідатися, що у куполовидній споруді із тіста з півником на верхівці знаходиться курятина, перекачена млинцями. Білоруси запам'яталися стравою із манної каші у клюквинному желе. А українці, які були в найдальшій кімнаті, де розміщувалася постійно діюча експозиція української етнографії, — січениками, мандриками, немов справжніми, колосками із тіста. Звичайно, спокусливо було спробувати, як же поєднуються між собою у січениках м'ясо, риба та гриби. Але таку можливість мали тільки члени журі, на яке після оцінки презентації чекала ще й дегустація національних страв. До речі, український стіл виглядав найбільш художньо.

Втім, перше місце дісталось вірменській кухні, друге — чеській, третє — караїмській. А кращою стравою було визнано російську «Шапку Мономаха».

Тамара СОЛОВЕЙ

ПЕРШИЙ БЛАГОДІЙНИЙ РІЗДВЯНИЙ ТАВРІЙСЬКИЙ БАЛ

22 грудня в Сімферопольському художньому музеї, колишній будівлі офіцерських зборів 51-го піхотного Литовського полку, відбувся перший в історії сучасного Сімферополя благодійний Різдвяний Таврійський бал.

Таврійський бал — це театралізоване танцювальне дійство, в якому взяла участь Постійний Представник Президента України в АР Крим Віктор Плакіда, представники кримської влади, військовослужбовці Сімферопольського гарнізону і всі ті, кому небайдужий моральний вигляд нинішнього покоління людей, а також сучасний рівень культури та людських взаємин. Жінки кокетливо

дефілювали в розкішних бальних сукнях, а чоловіки хизувалися у фраках і нарядах гусарів XIX століття. Враховуючи те, що бал проходив у колишній будівлі офіцерських зборів, військові прийшли в парадній формі з кортиками. На вечорі танцювали кадрили, польку, вальс, грали в настільні ігри, а спеціально для дам дали урок «мови віяла». В рамках заходу відбувся благодійний аукціон. Зібрані кошти будуть передані у Республіканську школу-інтернат для глухих дітей.

Олексій МАЗЕПА,
спеціальний кореспондент «Народної армії», підполковник

«Відчуваємо дефіцит віри і правди»
Євген Сверстюк

Є знакові книги, жанр яких одразу не визначити навіть досвідченим літературознавцям і вдумливим читачам, бо це — органічний синтез прози й поезії, хроніки подій і рефлексії автора, аналітики й образності, документів та їх духовно-морального, естетичного та осередченого осмислення. До таких творів я відношу нову книгу лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка, Міжнародної премії імені Григорія Сковороди і премії імені Івана Франка в галузі інформаційної діяльності, відомого публіциста Володимира Стадниченка «Садівник щастя». У заголовку книга ословлена сучасним девізом «Сковорода як дзеркало України».

І справді, читаючи зором і серцем сторінку за сторінкою, я чую живий голос Григорія Сковороди, срібну мелодію його флейти, всотую всім еством заповіт нашого Перворозума: «Ми народилися для справжнього щастя і мандруємо до нього», відчуваю на дотик закличний зміст книги, націлений на реальне втілення моральних настанов філософа, на духовну сковородинізацію всього нашого життя.

Спрямована вгору і вглиб, книга «Садівник щастя» — ясна виразність гармонії: це перехрестя долі генія народної мудрості і автора, як послідовника свого великого земляка-полтавчанина; це гармонія високого змісту й прекрасної, вишуканої форми: мова живою, емоційна, добірна, логічно струнка, завершена. Уся книга ніби наелектризована глобальним мисленням творця «філософії серця», протистоїть згасанню натхненних поривань сучасного суспільства.

Олександр Блок колись точно і влучно описав поняття гармонії: «Що таке гармонія? Гармонія є узгодженість світових сил, порядок світового життя. Порядок — космос на противагу безладу — хаосу». І справді, книга «Садівник щастя» про безмежність і неповторність особистості й творчості Григорія Сковороди — взірць гармонії у світлі наведених думок великого поета, в ній воістину узгоджуються світові сили, земне й небесне, духовне й інтелектуальне, в ній квітуть вічні істини християнської культури, як невичерпного джерела мудрості, софійності, спасіння душі у вічності. І слава Богу за це благословіння!

Тож книга — мудрий провідник до гармонії, краси, істини, вона сприймається як роман-хроніка, багатогранний кристал, крізь чарівно-магічну призму якого читачі зможуть наблизитися до таємниці «внутрішньої людини» — українського генія мудрості й доброчестя, бо, за словом Ліни Костенко, «народ шукає в геніях себе». Внутрішній світ Сковороди характеризує слова з його листа до харківського знайомого Артема Карпова: «Ангел мій, мій охоронець, нині зі мною звеселюється пустиня. Я до неї народжений. Старість, бідність, смиренність — ось мої з нею співжилці. Я їх люблю, а вони мене». Які красномовні слова!

Про самого Григорія Сковороду хочеться сказати як про сина божественної гармонії, бо Господь і талановитий родовід наділили його багатьма дарами: філософа, богослова, поета, байкаря, просвітителя, музиканта, співака, композитора, полігота, природолюбця — Людини барокової культури, що сформувала основи нового світогляду Сковороди як «Учителя вічності».

Сковороду називали «Українським Сократом», диваком, «сретиком», «громадянином світу», він учився у кращих європейських університетів, у славетній Києво-Могилянській академії, тому в його творчій особистості знайшли інтегральну силу національна культура з культурою інших народів і часів: від шанованої ним античності до буремного, з багатоспектральною культурою сьогодення. Воістину: Сковорода — на усі часи! «Він чолом сягнув зірок» (М. Шудря), хоча страждав від «язиквередія» деяких сучасників.

Автор з великою любов'ю, сердечним трепетом змальовує феномен Сковороди, його духовний космос, софійність його мислення і життєвих діянь, мандруючи його стежками-дорогами від рідних Чорнух на Полтавщині до останньої «земної гавані» — Пан-Іванівки (нині Сковородинівки) на Харківщині. Він містично проголошує: «На годиннику Сковороди — наш час». Можливо, тому, що деякі наші сучасники говорять про «великий бал сатани», про «інтернетний натуралізм», «порнографію духу»?

Разом із автором — сковородознавцем і

земляком філософа — мандруємо й ми, читачі, ідемо за Сковородою, мов за Віфлеємською зіркою, зачаровані його місією: творити Новий Світ. Григорій Сковорода відкривається сучасним читачам як подвижник духу, душа якого «від поля до небес», як невтомний рушій культури, освіти, науки, як лідер духовно-морального оздоровлення суспільства, як творець практичної філософії буття, в душі якого відлунювали різні культури й епохи.

Його духовна енергія колосальна, бо примножена подвижництвом власного аскетичного життя «старчика», «монаха в миру», як людини доброчесного християнського життя, хоча й із фантомними болями душі. Колись Корній Чуковський підкреслював цінність «ставлення до літератури, як до постригу». Таку жертву любові до Бога й людей плевав у собі Сковорода — від першого до останнього удару серця, бо й улюблену Біблію поклав під голову в своїй могилі, як стрування життєдайної енергії Всевишнього.

Під пером автора оживають основні віхи драматичного життя і творчості мудрого і

і мовний геноцид, про абсурд підміненості. Саме так сказав вірний послідовник Сковороди Іван Михайлович Дзюба: «Нам Україну підмінили».

Поряд, одночасно зі Сковородою, жили, творили багато людей — знаних, багатих, успішних, але не вони пішли у Безсмертя, а скромний «старчик», який за життя не мав жодного друкованого твору, не мав власної домівки, не мав матеріального багатства, утішався Біблією, творчістю зі скибкою хліба і кухлем прозорої води під небесами України, на лоні оспіваної ним природи. Сковорода писав про себе: «Я нікому не заздрю, нікого не ненавиджу — всім друг, і для мого серця немає ворога в усім Всесвіті». Є над чим подумати багатьом нашим сучасникам.

А які чудові назви розділів подарував читачам Володимир Стадниченко! Вони лунають музикою серця і слова: «Ідемо до Сковороди», «Сад, що квітне в грудні», «Радісна чаша душі», «Самітник холодної криниці», «Громовик думки і слова», «І тут підійшов Сковорода», «Ноїв ковчег культури». Ці та інші поетичні знахідки є знаком сакральних зустрічей, розмов, диво-

розмаїттям людських постатей і сюжетів. Інакше й бути не могло, бо директор видавництва «Криниця», лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка, народний художник України Леонід Іванович Андрієвський сприйняв життя Сковороди, його моральне вчення, книгу про нього, як власну долю, і зробив усе можливе й неможливе, аби книга «Садівник щастя» стала взірцем видавничої досконалості. Більше того, він написав прекрасну передмову «Духозорець вічності» і зараз з притаманною йому енергією до підготовки нової книги — вже до 295-річчя від дня народження Григорія Сковороди. Особливу вдячність висловлюю і за своє фото в книзі, зроблене в славних пенатах музею с. Каврай, пам'ять про яке навіки в моєму серці.

Так само книга «Садівник щастя» — розрада для тих, хто відчуває свою відчуженість у розбурханому світі пристрастей, душевне лікування для тих, хто прагне жити за Божими заповідями в часи наступу агностицизму, раціоцентризму, духовне опертя для тих, хто з якихось причин втратив віру в людяність свого оточення, але з якого все ж можна разом зі Сковородою дорости серцем до небес. Тільки нам усім слід плекати в собі людську щедроту солідарності!

Нещодавно я побувала на схилах Дніпра, у пречудовому Маріїнському парку Києва, в Музеї Води, збудованому завдяки дружній допомозі колег із казкової країни Г. Х. Андерсена — Данії, збудованого для екології, її дітей і молоді, для плекання екологічної свідомості. Я милувалася «долею Крапельки», гуляла з киянами серед фонтанів, міні-озер і водойм, чудувалася доброті друзів-данців, і зрозуміла, що їх притягують до нас, в Україну, не лише наші екологічні проблеми, чорнобильська катастрофа: вони інтуїтивно тягнуться до наших сердець, залюблених у рідну землю, оспівану Сковородою: «Ах, ви, вод потоки чисті! Береги річок трависті! Ах, зелень дібров шумливіх і гайків...». Згадався «Сад божественних пісень», насичений гармонією людини і Бога, людини і природи, і водночас чуємо сучасний зойк душі: «Страшний скрипаль підняв уже смичок. Він буде грати реквієм річок» (Ліна Костенко).

Схвилював щирістю, добротою й беззахисністю розділ «Мій дружній заповіт», в якому Володимир Стадниченко розпоряджається подальшою долею Великого проекту «Сковорода — 300» на наступні роки, до ще далекого 2022 року. Заповіт складено 9 березня 2012 року, в день народження Тараса Шевченка, і затверджено унікальною печаткою Сковороди. Ось вона, життєва віра і водночас творча знахідка автора!

Книга «Садівник щастя» — як неопалима купина у моїй уяві, колективний свідомості всіх сподвижників сковородинського духу, вона ніби перехід, золотий місток від долі однієї людини до долі українського народу, дороговказ до істинного щастя людей. Сковорода — знак нероз'ємності минулого, сучасного, майбутнього, бо, як проголошує автор книги, «Кожне нове століття починається думкою і словом Сковороди». Гідне народобуття, державне будівництво нової України можливі, але лише під духовним омофором Григорія Сковороди, за азимутом його думки, за компасом його слова. А висока питома вага кожного його слова-логоса увінчана всевітньо відомою автоепітафією: «Світ ловив мене, та не спіймав». І ми рівняємося на приклад життя, високих вчинків Того, хто жив так, як говорив, а говорив так, як жив, бо нині нація переживає інфляцію слова, віри, моралі.

Чи чуємо ми голос Григорія Сковороди? Як дивовижно глянула нам у вічі його Доля! А наша Доля: чи струснула вона наше серце? Тож закликаю: приєднуймося до благодійної просвітницької діяльності членів Всеукраїнського народного університету імені Григорія Сковороди, берімо із собою в міста і села, школи й університети, інтернати-сиротинці, богадільні, тюрми й колонії книги Сковороди і про Сковороду, садімо сковородинські діброви — по 300 дубочків на честь славного ювілею, 300-ліття від дня народження. Зростімо наш Сад Божественних Справ під пророчим благословінням українського Перворозума.

Духовне відродження України розпочалося...

Галина САГАЧ,
доктор педагогічних наук, доктор теології, професор, академік, проректор Всеукраїнського народного університету імені Григорія Сковороди

ЯК ДЗЕРКАЛО УКРАЇНИ

РОЗДУМИ НАД НОВОЮ КНИГОЮ ВОЛОДИМИРА СТАДНИЧЕНКА «САДІВНИК ЩАСТЯ. СКОВОРОДА ЯК ДЗЕРКАЛО УКРАЇНИ»

праведного Сковороди, фундатора мандрівної цивілізації homo etikus. У Сковороди (Вар-Сави — сина спокою) в запасі була і є вічність, а у нас — якась мить життя, яку ми прагнемо присвятити Богові й рідному народові, беручи за приклад образ славетного Українця. Великі люди завжди самотні, про це пише Олександр Сизоненко у книзі «Не биваймо своїх пророків!». Тому нам треба з особливою любов'ю, відповідальністю донести світло їхніх ідей, вчення, творчості у найширші верстви населення, аби ми гідно витримали всі випробовування життя з його навальними спокусами й оманливими цінностями так званого «золотого мільярда» людства.

Сковорода — великий містик і стоїк, мандрівник за знаннями й благодаттю, бо для нього це — невичерпне й багатюще джерело пізнання й духовного осягнення здобутків рідного народу й усього людства, опанування світового безміру із солідарним переживанням кожної долі, кожної людини, яка траплялася на його тернистому шляху. Григорій Сковорода жив і творив на зламі століть, він став голосом свого терплячого, пригніченого, зневаженого народу, силу духу, красу серця якого він знав і підніс до самих небес, зокрема в «Саду божественних пісень», своїх богословських розглаголах.

Автор книги переконливо вводить нас у внутрішній драматизм життя українського любомудра, у суперечливі колізії вибору «сродної праці», істинного щастя як мудрого мандрівного «старчика», народного просвітителя із багатотамними дарами від Бога. Тому образ Сковороди з-під його пера вийшов таким рельєфним, багатогранним, яскравим, психологічно переконливим, глибинно рідним за архетипом «мудреця-миротворця» й «духовного наставника».

Доля Сковороди — загадкова, містична, тому автор дарує нам, читачам, можливість і самим дошукатися загадок його долі, як сфінкса (за Валерієм Шевчуком), духовної місії на рівні суверенності серця, а також відкривати потаємні скарби душі генія — океану думок, почуттів, учинків, — реалізованих, а часом, на жаль, не здійснених повною мірою. Колізія вічного й плінного в долі й особі Григорія Сковороди, як духовного первня України, розв'язується на користь Вічного новим гуманним поворотом від «абстрактної людини» до «конкретної людини» через геніальну сковородинську філософію серця, яку натхненно висвітлює на сторінках книги Володимир Стадниченко в нашій тривожній часи, за висловом І. М. Дзюби, «присмерку творчої думки».

Протистояння розуму й серця розв'язується на користь люблячого серця, так натхненно оспіваного Біблією — Книгою Книг. Серце геніального поета — Великого Полтавця прагне великого, вічного, сакрального, воно осередчує розум кожного українця, відкритого Богові. З цього погляду книга «Садівник щастя» сама сина енергія щастя, омріяного Сковородою, коли у XXI столітті б'ють на сполох слова про «антиукраїнську Україну», про культурний

вижного спілкування автора й філософа як побратимів Духу. Ці сторінки книги особливі, містичні, прекрасні й неповторні... Їх хочеться читати й перечитувати... Хіба це не є гідною дякою талановитому автору від його Духовного Наставника?!

Вражає опрозорене слово автора, укоріненого в духовні виміри Сковороди і в буття рідної землі. Щоби так сказати про українського Перворозума, про його життя і творчість, треба, щоб пером автора водила рука його духовного наставника: «Старовинний Переяслав так і проситься у порівняння з Божою перлиною, що впала з неба» (с. 81). Або: «Духовна пектораль поєднала внутрішній стан великих боголюбів, тотожність їхнього мислення, розуміння вищої істини через майже півтори тисячі років» (с. 139). Або: «Чим довше я, схиливши в пошані голову, вдивляюся в кожен западинку й вигинок гранітного пам'ятника, чим ясніше вловлюю загадкове струмування, що йде від нього й бентежить душу, тим більше видається, що переді мною не камінь, покладений людськими руками, а великий кристал Правди, магічний кристал сковородинівської совісті й вищої моральності» (с. 159).

Книга «Садівник щастя» відроджує або укріплює віру, помножує наші духовно-моральні та інтелектуальні сили, стає міцною цеглинкою в підмурку майбутнього України, бо ж Сковорода справедливо вважають «тестом на майбутню Україну». Яку? Щасливу! З цим не можна не погодитись!.. Книга «Садівник щастя» прийшла до нас у час пониження людського виміру в світі, у час дегуманізації, наростаючих криз і катастроф, апокаліптичних очікувань грудня 2012 року. Але ж грудень — це місяць народин Григорія Сковороди, і я вірю, знаю: в наших душах розквітнуть божественні сади, насажені генієм Сковороди.

Читацький успіх книги примножили видавничі мистецтво, поліграфічна культура, а також чотири фотонариски «Сковорода серед нас», які милують око і душу

Вадим
КРИЩЕНКО

«І УСІ ЧЕКАЮТЬ НОВОРІЧЧЯ...»

НОВОРІЧЧЯ

Пахне в хаті свіжа хвоя,
За вікном сріблястий сніг...
Ми з тобою тільки двоє —
І це краще всіх утіх.
Сніжний вечір, тиха мова,
Конфетти яскрава нить.
І чарівність ялинкова
Тішить нас і бадьорить.
І не треба нам нікого,
Щоб не чути чужих порад.
Є бокал вина легкого,
Як ознака добрих свят.
І здається — ми з тобою
Юні ще у блиску свіч...
Пахне в хаті свіжа хвоя —
Гарний символ Новоріч.
Грають вогники квічасті
І моргають у твоїх бік...
Дуже хтілося б цей настрій
Повторити через рік.

МАЛЮНОК
З НАСТРОЄМ

І морозець, і перший сніг...
А на душі так чисто й біло.
З очей похмурий колір збіг,
Вчорашнє все переболіло.
Усе прозоре й молоде
У цьому світлому еднанні.
На чашу дня зима кладе
Майстерні кришталеві грані.
Навколо сніг,
ранковий сніг —
Така нарядна однотонність.
Білявий світ із білих втіх
Складає білу дивну повість.
Лиш горобина при вікні
Ще зберегла красу вогнисту.
Як навчитися мені
Цієї шедрості і хисту?..

* * *
Насипало снігів на дві зими,

Що не пройти уже
і не проїхати...

І все ж так радісно,
що дочекались ми
Перед Різдом
засніженої втіхи.
А то дощі, слякотність,
бруднота —
Вони так надокучили,
набридли...
А нині — сніг, як музика ота,
Де всі слова
сховалися за ритми.
Дерева теж одягнуті в кожух,
І на хатах неначе білі шати...
І чистота —
лише поглянь навкруг,
Що хочеться й собі
чистішим стати.

МІНЯЮ КАЛЕНДАР
НА СТІНЦІ

Міняю знову
календар на стінці,
Хоч не спішить утомлена рука.
І вловлюю у власній
поведінці
Задуму, що солоня і гірка.
Лічу літа... Збиваюся
в рахунку
І сам собі нашіптую: постій...
Кладе мороз на шибку
візерунки
З моїх чекань,
з нездійснених надій.

НЕВЖЕ ТАК БУДЕ
НАЗАВЖДИ?

Зробились злодії панами —
Такий незрозумілий вік.
А правду хтось штовхнув
до ями,
Щоб змив її брудний потік.
Талант й порядність
у людини
Вже не шануються ніде.
Сприймається лише єдине —

Хто більше хитро украде.
Усе купується за гроші,
Сплатив — і в депутати йди.
Чи ми сліпі, чи ми не гожі,
Чи вже не час зімкнути ряди?
Хіба не видно хитру змову,
Де кожен дбає про своє?
Нікчема топче нашу мову
Й чужинцям волю продає.
А наша гордість,
що на скронях,
Сріблилась відблиском
століть
Перед пихатістю в поклони,
Неначе наймичка стоїть.
Гримлять палаци
від овацій —
Гуляє панство між біди...
І серце стучає в розгадці:
Невже так буде назавжди?

МЕНІ Ж ЗАБАГЛОСЯ...

Відлуння втіх
пахтять бананами,
Хоча й позбавлене основ...
Мені ж заблаглося банального
У почутті, що зветь любов.
А люди стали грошоводами —
Такі верткі, як ті вужі...
Мені ж заблаглося
старомодного,
Де безкорисливість душі.
Слова течуть
брудними зливами...
Скажи, чи втішений цим ти?
Мені ж заблаглося
соромливого,
Що зве серця до чистоти.
Новітній час
штовха колінами,
Вдяга зневіри пошиття...
Мені заблаглося наївного,
Що хоче вірити в життя.

МАТИ І ДИТЯ

Яке блаженство мамі,
Коли дитятко в люльці —

І цмокає губами,
І віченьки сміються.
Яке блаженство нені —
І втома вже не мучить,
Коли дитя маленьке
До неї тягне ручки.
І можна недоїсти,
І можна недоспати...
Святим відлунять змістом
Слова «дитятко й мати».
Ти материнським жестом
Дитятко пригортаєш.
Ні, більшого блаженства
Для жінки не буває.
Життя жива фортеця
У істині крилатій:
Світ не переведеться,
Як є дитя і мати.

БАТЬКІВСЬКА ХАТА

Де б я не був,
де б не слались дороги —
Гріє мене рідний голос
матусі.
Наче в дитинство своє
босоноге —
В батьківську хату
я знов повернуся.
Мальви рожеві
там квітнуть повсюди,
Груші визбирує
дичка горбата...
Я пам'ятаю усе, не забуду
Те, що дали мені
батько і мати.
Юність минає —
любов не минеться,
Голос далекий запитує:
«Хто це?»
Знову відчув —
біля спраглого серця
Батьківська хата
відкрила віконце.
Гляну в минуле —
в тумані мовчання,
Знову побачу і маму, і тата.

Тішмося, друзі,
що нас десь чекає
Світла, як правдонька,
батьківська хата.

КОЛИШНЬОМУ ДРУГУ
В чужих краях
ти власний гонор тішиш,
Бо все знайшов
на ситному столі.
І не збагнеш, що між гріхів —
найбільший:
Забуть ім'я праотчої землі.
Зміняв життя, як мовлять,
без помилки,
Твій світ тепер
у блисках золотих.
Та десь далеко
батьківські могилки
Чекають, щоб колись
прийшов до них.
Липкі купюри,
хоч не зовсім чесні —
На них надів
корону власних мрій.
А голос правди,
співчуття і честі
Чи ще озветься у душі твоїй?

ГРУДНЕВІ ВИДИВА

Попрошалась осінь неохоче
І пішла... Куди? —
ніхто не зна...
Пізні ранки і холодні ночі
Грудень притуляє до вікна.
На сніги нахмурилося небо,
Але знов прокрапало дощем...
Тепла хата кличе всіх до себе
Пригостити свіжим калачем.
На журбу часу у нас немає —
Ще зробити треба те і се...
Дітки ждуть
Святого Миколая,
Він для них даруночки несе.
І рум'янить холодок
обличчя —
Лише виїди
у грудневу рань...
І усі чекають Новоріччя
З коржилом надій
та сподівань.

«ЩАСЛИВИЙ, ЩО ВКРАЇНСЬКУ ДУШУ МАЮ...»

* * *
Я дякую судбі за все, що маю.
Що справедливо чимало
заповітних мрій.
Було, дитям в геології збираюсь,
Але й донині
в цій професії я свій.
А ще залюблений у слово мамі
І рідну пісню
у сокольському садку.
Сповідуюсь в поезії, як в храмі,
Своїй землі, яку люблю
зі сповитку.
Я — часточка козацької родини,
Яку сибірські прорідили табори,
Котра служила чесно Україні,
Кремлівських зір
не шанувала кольори.
Подяку небу за дітей складаю,
За їхнє сонячне тепло
в моїй землі.
У ньому від негоди воскресаю,
Від спроби
вкоротити календар мені.
Та і любов недоля не покрас,
Бо скарб той донечкам
у серці прихистив.
Щасливий,
що українську душу маю,
Що рими серця
до пісень приворожив.
Євген Гуцин

18 грудня у будинку Національної спілки письменників України відбувся творчий вечір поета Євгена Гуцина.

Зі вступним словом виступив голова Київського міського об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка, відомий український мовознавець, перекладач Іван Филипович Юшук. Ознайомив із творчістю Євгена Гуцина письменник, лауреат літературної премії ім. Лесі Українки, заслужений журналіст України Василь Василяшко: «Душа співає, коли читаєш вірші Євгена Гуцина, відчувається природний зв'язок з мелодикою і задушевним змістом, іноді драматизмом, ширим патріотизмом. Євген Михайлович за професією — геолог, за покликанням — поет. І не тільки поет-лірик, але і бунтар. В ньому нуртує гнівний протест проти несправедливості. Цей протест виходить з надр душі

саркастичним висловом, іронічною посмішкою чи дружним кепкуванням, залежно від ступеня небезпечки влади, на яку він націлює своє зболене перо.

Євген Гуцин у своїй поезії торкається тем любові, материнства, святого обов'язку перед Батьківщиною, попередніми поколіннями, зв'язків у родинному колі. Вірші поета більше наспівні, тому вони стали текстами шемливих і пам'ятних пісень».

Ознайомитися з пісенною творчістю поета змогли усі присутні на його творчому вечорі. Зі сцени лунали пісні на слова Євгена Гуцина «Журавлине безсмертя» та «Дзвінковий рушничок» у виконанні автора музики, співака, заслуженого артиста України Анатолія Кобзаря. Заслужена артистка України Алла Васик натхненно заспівала пісні «Чураївна», «Білі айстри», «Героям — слава!» (остання присвячена нашим героям — воїнам УПА). До цих пісень написав музику композитор Віктор Вовк, який у складний час, пов'язаний із втратою зору і практично втратою слуху, приборкавши відчай, нестримно поринув у творчість. Він міг, забувши про час, зателефонувати о другій-третьій ночі, щоб поділитися з поетом новоствореною мелодією. Прозвучала у виконанні Алли Васик прекрасна лірична композиція на музику Анатолія Стратілата «Пісня скрипалів».

Євген Михайлович походить з козацького роду, виховувався в родині потомствених козаків, які колись служили в сокольській козацькій сотні. Звичайно, не могли не народитися такі рядки:

Наснився сон...
Я — на баскім коні...
Кільце опричників Петрових
стислю.
І тануть сили, губляться в мені,
І завойовники, мов ніч, нависли.
Тримає шаблю ще моя рука.
Встигає креслити спасенне коло.
А за плечима — Ворскла говірка —
Там переправа...

відступ у недолю...
Переволочине... Запеклий бій...

Останній бій

Мазепиною війська...
Вцілілі, мов у журавлиний стрій,
Єдналися злетіть

у даль чужинську.

Рука вуздечку втомлено трима.

Цим боем до рятунку

шлях відкрило.

Тоді у долі успіху катма,

Як із сідла скида нечиста сила.

...Погойдуєш ритмічно на коні...
Копита... Стук...

Немов крапки в минуле...
...Втікає сон, де я був на війні,
Яку сучасні круки призабули...

Ці слова стали епіграфом наступної пісні «Вогнем і мечем», яку виконав співак, композитор, аранжувальник Юрій Васильківський.

Євген Михайлович багато віршів присвятив своїм донечкам, меншенькій Тетяні та старшій Людмилі, яких він обожає і черпає з цієї найсильнішої батьківської любові

силу, емоції, натхнення. Саме для них прозвучала зі сцени пісня «Донечці».

Зі словами привітання виступили: письменник із Тернополя Володимир Кравчук, лауреат премії ім. Степана Руданського поетеса Валентина Козак, генерал-отаман козацького товариства імені Івана Сувліми м. Києва Анатолій Соловей.

На музику Андрія Пастушенка прозвучали пісні «Воскресіння любові» у виконанні Юлії Качули, «Падав сніг», «Тобі», «Вірую» у виконанні заслуженого артиста України Віктора Кавуна, «Цвіт кохання», яку виконала артистка театру і кіно, співачка Алла Загинайко. У її виконанні гості почули пісню «Львівська елегія» на музику Ірини Лебедевої-Кантен.

Вразила присутніх своєю експресивністю, наповненістю духу і сили пісня «Козацька честь», музику до

якої написав Анатолій Стратілат, а професійно виконав Віктор Кавун.

Наступна пісня «Родинне джерело», яку щиро зустрічали глядачі концерту, була написана до 800-річчя рідного містечка Євгена Михайловича Бібрка Львівської області, де він народився. Заключна пісня концерту «Солов'їна родина», написана у співтворстві з композитором Анатолієм Кобзарем, збирала на сцені усіх артистів, яких глядачі довго не відпускали гучними оплесками.

«Слова збираю, мов скарби...» — пише Євген Гуцин. Геолог, який присвятив себе вивченню надр рідної землі, поет, котрий прагне проникнути у надра людської душі, що вболіває за долю України, пісняр, який ширим словом, правдивістю, сонячністю змушує серце усміхатися і сподіватися тільки на краще. «Я народився для України, як мінімум, на три життя», — стверджує поет. І ми віримо йому.

Юлія КАЧУЛА

Учасники творчого вечора. Другий праворуч — Євген Гуцин

«СХІД І ЗАХІД РАЗОМ!» —

ДОВОДАТЬ АКТИВІСТИ ЧЕРНІГІВЩИНИ, ХАРКОВА І КОЛОМИЇ,

АБО ЯК «КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ» НАМАГАЄТЬСЯ ЗБЛИЗИТИ ІСТОРИЧНІ ЗЕМЛІ УКРАЇНИ

«Першопроходець» ідеї народовладдя щорсівцев Павло Семененко

«...Критики ідеї осередків народної влади (ОНВ) висувають, на їхній погляд, переконливий аргумент, що вона не здійснена, бо наші люди психологічно не спроможні об'єднатися. А отже, не зможуть перебрати в свої руки реальну народну владу. Їх не переконає історичний досвід здійснення нашими предками саме цих прав через віче, козацьку і «чорну» раду, сходи сільських громад. Нещодавно я відвідав 47 сімей. Розповідав людям про ідею ОНВ. 74 чоловіки погодились стати членами такого осередку. 6 — відмовились. Не визначились 20. Моє опитування — краплинка в народному морі, але воно свідчить, що люди сприймають таку форму народовладдя...» (Уривок із статті Павла Семененка «Чи станемо народом?», чернігівська газета «Громада». Лютий 1993 року)

Павло Дмитрович Семененко, який писав ці рядки майже 20 років тому, є «найпівнічнішим» нашим «світличанином», бо живе у Щорському районі, за яким уже російська Брянщина. Він, як і належить першому рухівцю міста, небайдужий до всього, що відбувається в Україні. Тому й «Кримська світлиця» передплачує і пропагує упродовж всього останнього десятиліття. А коли газета перестала виходити, «бомбардував» листами високі установи. Згадую наші з ним довгі розмови про народовладдя. Тоді я підтримав Павла Дмитровича, настійно радив не розчаровуватись після перших невдач і переконував, що тимчасова пасивність людей одного регіону згодом може компенсуватися високою активністю людей з іншої області чи краю. Рано чи пізно його ідеї хтось підхопить. Так і сталося — на квітневому Національному «круглому столі», що проходив у столиці, я познайомився з харків'янином Марком Зобовим. Зрозумів, що Марк Іванович є повним однодумцем свого щорського колеги. А оскільки «світличани» завжди намагаються підставити плече одне одному, то я відважився на такий експеримент. Що як спробувати прищепити харківські ідеї на галицькому ґрунті? І чи не підійде для цього Коломия? Адже в цьому місті живе кілька наших активних передплатників. І коломиянці найактивніше в Україні голодували біля Українського дому на знак протесту проти горезвісного мовного закону Колесніченка-Ківалова. Тут може щось добре вийти... А якщо вийде, то Павло Семененко зайвий раз переконається у силі нашого «світличанського» братства, в тому, що його титанічна праця на чернігівських теренах не була марною.

Завдяки коломиїським друзям — Миколі Солоненку і Геннадію Романюку вдалося провести цікавий «круглий стіл» у Коломиї. Його назва говорила сама за себе: «Народовладдя в Україні — яким йому бути?». Як бачимо, тема перегукується з тією давньою статтею чернігівця Павла Семененка.

На засіданні «круглого столу» були запрошені представники національно-культурних спільнот міста: товариства культури польської «Покуття» (голова Станіслава Патковська-Колусенко),

Учасники «круглого столу»

єврейської релігійної громади іудейського ортодоксального віросповідання (голова Яків Заліщикер), російського земляцтва (голова Інна Карташова), німецького культурного товариства «Відергебурт» (голова Зіновія Шмідль), узбецької діаспори (голова Рустам Аманкулов). Модератором «круглого столу» був голова Коломиїської міськрайонної організації Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка Василь Глаголюк. До речі, також «світличанин». У заходах взяли участь заступник міського голови Ігор Граділь та секретар міської ради Ярослав Гошій, які наголошували на тому, що тільки тісна співпраця влади і активної громади є запорукою розвитку громадянського суспільства.

Як зазначив у своїй промові голова постійної комісії міської ради Геннадій Романюк: «Питання про встановлення в державі порядку, який би влаштовував усі верстви населення веде свій відлік від духовної й культурно-історичної традиції Київської Русі. Тема народовладдя знайшла своє відображення і у філософсько-політичних ідеях Григорія Сковороди, де гармонійне суспільство трактується ним як «людська держава», політичний устрій якої спирається на взаєморозуміння і духовну єдність громадян».

Звертаючись до прикаратців, земляк Григорія Сковороди харків'янин Марко Зобов сказав:

— Для мене дуже важливим було це запрошення з Коломиї, адже я

представляю певні суспільно-політичні сили Харківщини. Я є учасником кількох об'єднань громадян, насамперед це асоціація «Духовно-інтелектуальний вибір». Ця асоціація об'єднує 15 осередків громадян. Потім ми утворили значно потужнішу спілку — «Громадянську раду Харківщини». А восени 2009 року ми вже ухвалили важливий документ — «Маніфест народовладдя». Чому саме тоді? Це було пов'язано з підсумками місцевих виборів, які щойно закінчилися. Вже тоді ми побачили загрозу для демократії. Але коли ми говоримо на цю тему, то треба почати з базових термінів. Що таке народ? Є різні точки зору. На цих виборах ми побачили, як комуністична партія йшла вже не «за пролетаріат», а за народ. Але за який народ? Комуністи пишуть: «трудоий народ». А що таке — «трудоий» народ, хто до цієї категорії належить? І хто ж тоді складає «нетрудоий» народ? Є тут питання... Іноді пи-

кий шовінізм» у розумінні коломіян — це майже тотожні поняття. Заторкнули й тему демократії. Мовляв, якщо депутати попередніх скликань, дійсно, обиралися, то тепер навіть в Галичині мандати можна... купити за гроші. Принаймні у «грошових мішках» можливостей стало набагато більше. А культурно-просвітницька робота громад може дати позитивний результат і люди вибиратимуть лише достойних людей.

Гість із Харкова, відповідаючи на запитання учасників «круглого столу», підкреслив, що різниця в деталях між термінами «демократія» і «народовладдя» очевидна тоді, коли порівнюються конкретні механізми:

— Одна річ — ті демократичні механізми, які є зараз. Деякі інші механізми пропонуються в нашій доктрині народовладдя. Треба, щоб був обов'язковий щорічний референдум, на який виносяться обов'язкові питання.

Марк Зобов дає інтерв'ю місцевому телебаченню

Марк Зобов дає інтерв'ю місцевому телебаченню

Висловлення довіри обраним особам. Кожен рік вони або підтверджують, або не підтверджують свої повноваження. І не треба боятися, що будуть нескінченні вибори, бо ми пропонуємо іншу систему формування представницьких органів. Не пряме обрання, а «каскадне» делегування. Пряме обрання є тільки на рівні багатоповорітків. Коли обирається будинковий комітет і його голова. А далі на рівні мікрорайону збираються голови будинкових комітетів, вони вибирають вже лідера з-поміж себе. І так далі — аж до Верховної Ради. Ми пропонуємо, щоб не було прямого обрання перших осіб виконавчих органів, тобто мерів і того ж президента. Цінним є швейцарський досвід виконавчих структур. Топ-менеджер має призначатися, а не обиратися загальною. Та ще й на конкурсній основі — за моральними і професійними якостями. І так було з самого початку, якщо ви пам'ятаєте, наші перші мери в 1990 році обиралися радою. Влітку у нас в Харкові відбувся конкурс моделей народовладдя. Ми запровадили таку «вищу палату», як Віче. Її склад формується жеребкуванням. Ця палата має такі самі повноваження, які зараз має Конституційний Суд. І вона формує питання для всукраїнсь-

ких референдумів, тримає в полі зору найголовніші питання, які є в державі...

Я звернув увагу, як уважно слухали слобожанці присутні. Марк Іванович, чиє дитинство пройшло в донських степах, здавалося, тонко відчуває Україну і добре знає, що запропонований ним шлях не викличе якогось відторгнення. Адже щось подібне в українській історії вже було. І якби не викошувало кожне окупаційне століття найкращих, найактивніших синів України, то ми б і тепер не тупцями на місці, а швидко наздоганяли б Європу. А може, й запропонували б світові щось своє — цікаве і вартісне.

Однак ці втрати є надто болісними і помітними, щоб про них можна було ось так взяти й забути. Під час «круглого столу» українці час від часу поверталися до того, що наболіло. Показовим був виступ Геннадія Романюка:

— Тут сьогодні зібралися представники національних товариств. Я — в політиці з кінця 80-х років і мені здається, що це вперше у такій демократичній атмосфері ми чуємо різні думки з приводу того, як творити місцеве самоврядування і як розбудовувати державу. Радимось з ними. Я розумію проблеми національних меншин, бо сам українець лише наполовину — моя мама гречанка, родом вона з Донецької області. Мої двоюрідні брати і сест-

ри є чистокровними греками. І вони добре розуміють українські проблеми. Розуміють, що представники національних меншин тоді будуть комфортно почувати себе в державі, коли комфортно почуватиметься титульна нація. На жаль, тепер українці себе почувують некомфортно... Увімкніть телевізор і переконаєтесь, що упродовж дня можна не почувати жодної української пісні. Майже немає фільмів українською мовою, хіба що титри є. Вважаю, що це безглуздо — підмінити мову титрами. На сході закриваються українські школи — це теж погано. Ми бачимо, що нищиться українська мова, а отже, нищиться українська нація. Чи можуть у такій атмосфері національні меншини почуватися комфортно? Навряд. Ось у мою кафе «Звенислава» після ухвалення скандального закону Колесніченка-Ківалова перестали звучати російські пісні. І російська пісня не звучатиме доти, доки буде така ситуація з українською мовою. Я хотів би, щоб було інакше, щоб звучала і російська мова... У мене є багато друзів серед місцевих росіян, і вони розуміють усю складність проблеми. Але як ще я можу висловити свій протест проти нищення української мови, української душі?

Трохи пролив світла на природу міжнародних конфліктів і керівник узбецького земляцтва Рустам Аманкулов. Він розповів про те, що коли в 1966 році Ташкент був зруйнований землетрусом, то його відбудувала вся країна. Особливо багато було українців. Вони потім цілими кварталами оселялися в Ташкенті, а вулиця Богдана Хмельницького стала однією з найкрасивіших вулиць узбецької столиці. Ставлення до українців було дуже добрим, як, зрештою, і до росіян, білорусів, кримських татар, представників інших національностей. Але і миролюбний Узбекистан не уникав міжнародних конфліктів. Уже на початку 90-х років почали «видаювати» російськомовне населення, турків-месхетинців, кримських татар. Пролилася перша кров... Це було вигідно тодішній владній верхівці Узбекистану, але навряд чи всьому народові. А оскільки громадянське суспільство в республіці ще не було сформоване, то маніпулювати людьми в інтересах владної верхівки було дуже легко. Тепер ще легше, бо в Узбекистані панує диктатура. Тому, пропагуючи ідею народовладдя, ми повинні наголошувати, що воно сприятиме миру і злагоді між людьми різних національностей, — підкреслив Рустам Аманкулов.

Дуже важливу річ сказав секретар міської ради Ярослав Гошій:

— Народовладдя — це така широка тема і така глибока, що ми можемо говорити ще три-чотири дні і нам буде цікаво. Але треба думати про конкретні речі. Я згоден із тим, що депутатський корпус не такий, як нам хочеться, але люди самі обирали цих людей. Зараз ми будемо створювати в Коломиї нову Громадську раду. І голову будемо обирати разом з вами. Для того, щоб достукатися до кожного громадянина, потрібно мати свою газету. Треба змусити міського голову, аби він домігся того, щоб депутатський корпус ухвалив рішення про муніципальну газету. Щоб там будь-яка людина, будь-яка громадська організація могла розмістити свій матеріал. Причому безкоштовно, бо за неї буде платити міська рада. Оце головне питання. І тоді через газету ми будемо впливати на людей.

Не міг не торкнутися питання фінансування і сам Марк Зобов. Коли йому поставили питання рубка: мовляв, теорію ви займаєтеся десять років, але ж це лише теорія. Чи пробували щось робити практично? Марк Іванович відповів так:

— Ми прекрасно розуміємо, що треба починати з себе. Командир завжди вигукує: «Дій, як я!» і йде в атаку першим. Ось і ми повинні бути такими командирами. Сама практика формування будинкових комітетів мікрорайону існує з 2001 року, коли вийшов відповідний закон. Найбільш «просунутими» в цьому плані виявилися Одеська і Миколаївська області. Їм вдалося отримати гранти від фонду «Відродження». І це було суттєво

Марк Зобов, Микола Солоненко, Сергій Лашенко біля музею писанки в Коломиї

підтримкою. Тому, що навіть для просвітницьких цілей потрібні чималі кошти...

Приємно, що деякі учасники «круглого столу», розуміючи важливість мовного питання, знову і знову поверталися до нього. Чудовий вірш українською і російською мовами прочитала староста російського земляцтва Інна Карташова. А представник єврейського товариства Лев Штейнберг зазначив, що мовне питання, на жаль, стало розмінною монетою для окремих недобросовісних політиків, а точніше, політиканів. Маніпулюючи цим питанням, вони вносять розбрат в суспільство. Натомість функція мови — не роз'єднувати, а об'єднувати людей. Саме з цих позицій і треба говорити про мовне питання. Закінчив Лев Олексійович свій виступ чудовим віршем; мені хотілося б навести його повністю, але за браком місця зачитую лише ці важливі рядки:

*Чому ж така чарівна мова —
Така, як пісня солов'я —
Ще не для всіх обов'язкова,
Ще не для всіх вона своя?*
Вдвічі приємніше повідомити нашим читачам, що Марк Штейнберг після «круглого столу» вирішив передплатити «Кримську світлицю». Сподіваюся, що читачі незабаром зможуть ознайомитися з поетичним доробком цього інтелігентного і прихильного до української мови коломиянина.

Таким чином, можна констатувати, що ідеї народовладдя готові підхопити в будь-якому регіоні України — будь то Чернігівщина, Харківщина чи Прикарпаття. Пропагуючи цю ідею, ми можемо розраховувати на все нових і нових друзів, нових передплатників «Кримської світ-

лиці». Склалася вже непогана традиція, що навколо нас продовжують гуртуватися інтелігентні, небайдужі люди. Два десятиліття наполегливої журналістської роботи на кримських теренах не минули безслідно для українського суспільства.

«Я ВІТАЮ ВІЗИТ СЛОБОЖАНЦЯ В КОЛОМІЮ...»

Того ж дня мені вдалося поспілкуватися з парохом села Нижній Вербіж отцем Михайлом Дзюбою. Він також позитивно поставився до ідеї налагодження тісних контактів із Слобожанщиною:

— Українська греко-католицька церква завжди була на сторожі української ідеї державотворення. За словами блаженнішого Святослава, наша церква завжди була державотворчою, але ніколи не була державною. Тобто вона не була інструментом у державних руках. Хоча свого часу Сталін саме такою і хотів її бачити... Але це не вдалося, і тому він вирішив її знищити. В 1946 році наших єпископів заслали в Сибір, сотні священників, монахів було знищено фізично. Але тепер церква знову відродилася, і ми бачимо, як далеко вона пішла на схід. Вже і в Донецьку є прекрасний храм... Там багато прихожан, ходять навіть представники російськомовної громади. В Харкові також будується храм, в Криму ще немає храмів, але вже є активні громади. Я щороку їжджу в Крим і одного разу був у редакції «Кримської світлиці». Я побачив, що вона перебуває далеко не в таких умовах, аніж деякі партійні газети чи ті видання, які обслуговують олігархів. Вважаю, що ми, галичани, повинні допомогати цій газеті. Зокрема, й передплатою. Важливо, щоб її читали освічені люди — не лише в містах, але і в наших селах. Ми спробуємо щось зробити в цьому напрямку. Я сьогодні був дуже щасливий від візиту представника Слобожанщини в Коломию. Вітаю цей візит і з почуттям гордості думаю про те, як нас, людей свідомих, об'єднує Україна. Де б ми не жили: в Харкові, в Донецьку, Ужгороді чи в Криму... І ми повинні працювати для добра нашого українського народу так активно, як це робить харків'янин Марк Зобов. Добре, що «Кримська світлиця» підтримує таких людей. Я хочу привітати вашу чудову газету з ювілеєм, 20-літтям, побажати вам успіхів у цій шляхетній справі.

Сергій ЛАЩЕНКО

З ЮВІЛЕЄМ, ВСЕУКРАЇНСЬКА «СВІТЛИЦЕ»!

*Сину, затам собі, сину,
Де б ти у світі не був:
Кожен світлицю покинув,
Але ніхто не забув.*

Б. Стельмах
Український поет Б. Стельмах збудував у наших серцях візуальну світлицю, обмежену хатніми стінами в рушниках, бо звітти дивилися «Добрі Шевченкові очі», а накритий білим недільним обрусом стіл завжди чекав гостей. Ця візія вже не одне десятиліття супроводжує українців на життєвських дорогах...

Слава і Вам, кримчани, що дали нам таку світлицю! Тут, у Вашій газеті «Кримська світлиця», відсутні стіни. У ній можна знайти усе, що знадобиться-спотребиться українцеві й будь-якому етнічно іншому кримчанинові.

Щиро вдячні за пісенний вернісаж Юлії Качулі, за її проникнення у героїку Карпат, Тамарі Соловей і Миколі Владзімірському — за мандрівку по Криму. А що вже мужчини — то такі славні козаки. Де той Сергій Лашенко бере снаги, часу й грошей, аби вчасно прибути до українців, які щемно леліють у серцях світлицю материзни не лише на всій Україні, а й на відштованих етнічних землях материкової України. Дяка Данилові Кононенку за цікаві і тенденційні добірки словесного золота українства і «Джерельце»! Висловлюємо вдячність нашим колегам-освітянам (Василію Латанському та іншим) за те, що виховують юнацтво на прикладах із «Кримської світлиці»...

Мусимо спититися у переліку прізвищ давніх і нових журналістів: гарну когорту підібрав головред Віктор Качула — рука на пульсі.

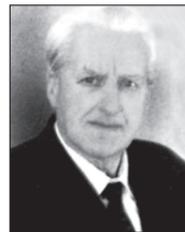
Дяка і славені Вам, творці «Кримської світлиці»! Будьте нам здорові ще довгих 100 літ і далі! Чисельного й дорідного Вам читачького жив'я!

З шаную, Настка КОВАЛІВНА і група лівів'ян

РЕДАКЦІЇ «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ» — З НАГОДИ ДВАДЦЯТИРІЧЧЯ ГАЗЕТИ

*В життєвих буднях Ви — як діячі державні:
Хоч прикрий час,*

*жорсткий і незбагнений світ,
Однак ті невомонні двадцять, як по правді,
Нам, українцям,
варті аж за двісті літ.
Ведете ж боротьбу*

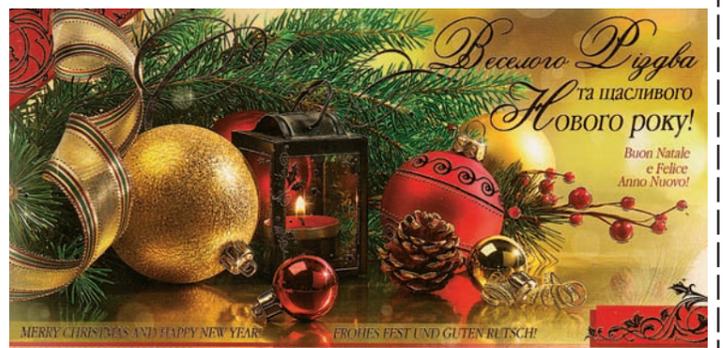
*Щоб голос дужий український не затих.
Щоб чули нашу мову щедру, солов'їну,
Яка не згинула в пекельному вогні,
Щоб мати і в Криму українську Україну,
Щоб їй іти в віки крізь темні ночі й дні.*

*уперту і завзяту,
А ворогів крутих, підступних — ціла тьма.*

*Для когось Крим — то літній відпочинок, свято,
Зате для Вас буває хуга і зима.
Та понад все — невтомна й нескінченна праця,*

*Яка, на жаль, таки не знає вихідних,
Бо кожен з Вас повинен за кількох старатись,*

*Ми вірим: час прийде, настане та година,
Коли здолаємо останню мить важку
І в сльозі заблищить нескорена Вкраїна
Веселою на вишитому рушнику!
Левко ВОЛОВЕЦЬ
с. Колоденці
Кам'янка-Бузького району
Львівської області*

*Засіваю вас, друзі,
у «Кримській світлиці»,
Чистим зерном жита-пшениці,
Хай густо бувають*

*ваші засіви,
Щедрими будуть на збіжжя ниви,
А запашні трудові короваї
Хай звеселять і зміцнять
весь люд в нашій краї!*

*З Новим роком!
І Христос народився!
Ваш Василь САВЧУК
* * **

*ДОРОГИМ СВІТЛИЧАНАМ!
Все, що гоже, — дай Вам, Боже!
А негоже — не дай, Боже!
З пошаною, Ольга Михайлівна
КЕРДА та щирі галичани
Львівська обл.*

ШАНОВНІ СВІТЛИЧАНИ!

Щиро вітаю вас із ювілеєм «Кримської світлиці»! Бажаю всім вам міцного здоров'я, пошани і любові, успіхів і наснаги в такій благородній справі, витримки в цих досить важких для української газети й слова умовах.

Я — ваш постійний передплатник уже кілька років. Надзвичайно задоволена «Світлицею», читаю від першої до останньої сторінки. Всі статті цікаві й розумні. Деякі перечитую по кілька разів.

Нехай Бог дарує вам свою ласку і має в опіці. Дякую вам за вашу працю!

Ірена ЛАВРИКОВИЧ, пенсіонерка, 85 років
м. Пустомити, Львівська обл.

Священик Михайло Дзюба

ШУКАЧ ЗОЛОТОГО ЗЕРНА

ДО 100-ЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОГО ПОЕТА ГРИГОРІЯ ТРИЛІСЬКОГО

Українська поезія 30-х років ХХ ст. — одна з найдраматичніших сторінок в історії нашої культури. Затиснена в лещата сталінського режиму, вона змушена була відображати ненависну їй комуністичну ідеологію, в якій жила. Ця система знищувала яскраві таланти спочатку морально, а потім, як виявилось, і фізично. Серед молодого літературного парослі передвоєнної пори особливо вирізнялася постать донецького поета Григорія Триліського (1912-1942), вірші якого активно публікувалися майже в усіх українських журналах. Звичайно, будучи дитям своєї епохи, поет не міг уникнути «романтизму соціалістичного будівництва», але в кращих своїх творах виявив безперечно глибокий ліричний талант, яскраву образність, чистоту поетичної мови, глибину думки. Триліський — виразний представник молодого покоління нашої літератури, яке, не розквітнувши, не дійшовши до золотого пори зростання, стало жертвою злочинної системи. І хоча поет залишив нам невелику за обсягом спадщину, і не вся вона тепер виявилась повноцінною, все ж краще з того, що він створив, повинно увійти до золотого скарбниці української поезії.

Біографічні відомості про поета дуже скупі. Знаємо тільки, що Григорій Іванович Триліський походив з Шевченківського краю, де народився 12 листопада 1912 року в невеликому придніпровському селі Омельгород (тепер Олександрівський район Кіровоградської області) в селянській родині. Після закінчення місцевої семірички (1926 р.) Григорій деякий час жив на селі, допомагаючи батькам по господарству. У цей же час він активно працював сількором молодіжних харківських та київських газет («На зміну», «Молодий більшовик»), де й опублікував перші свої вірші («Увечері», «Вітер» та ін.) 1929 року. А наступного року, повповнюючи ряди численної молоді, яку система гнала в «комуністичне майбутнє», Г. Триліський їде на Донбас, де працює обліковцем на ст. Ясинуватій. Нові умови вимагають уже «виробничої тематики» і пейзажна лірика, якою дебютував поет, відходить на другий план. Саме в Ясинуватій його й «відкрив» молодий тоді ще поет Микола Рудь, який 1931 року приїхав сюди в пошуках «ударників у літературі». Захоплений віршами Г. Триліського, М. Рудь запрошує його відвідувати творчі вечори донецьких молодняківців, уводить його в літературне життя столиці Донбасу. А незабаром Г. Триліський і сам переїздить до м. Сталіно (колишня назва Донецька), де стає членом «Молодняка», а потім працює літературним консультантом при кабінеті молодого автора. «Він якось відразу, — пише у своїх спогадах М. Рудь, — увійшов до кола донецьких письменників, і хоча числився в молодих, все ж справляв враження уже зрілого літератора, на що давали підстави його талановиті вірші та запальні виступи в літературних дебатах» (Архів автора).

Григорій Триліський друкується в газеті «Комсомолец Донбасса» (газета публікувала й українські твори), а потім активно виступає зі своїми поезіями в таких журналах, як «Літературний Донбас», «Штурм», «Молодняк», «Літературний журнал», а також у «Літературній газеті», «Вістях», літературних альманахах «Ми — радянські патріоти» та ін. Цікаво, що з Г. Триліським рахувалися навіть уже досвідчені поети, зокрема К. Герасименко, Ю. Черкаський, а також московський критик О. Селівановський (наїздив до Донбасу).

Ось як згадує про Г. Триліського інший його сучасник Петро Северов, який на той час працював у Донбасі: «Зустрічалися ми найчастіше в редакції журналу «Літературний Донбас», в кабінеті редактора Федора Байдаченка. Запамяталося різке українське обличчя. Світлий шатен, середнього

зросту. Григорій був надзвичайно добродушним і привітним. Але найбільше, мабуть, він відзначався серед усіх нас своєю граничною скромністю. Його майстерне читання віршів, майже ораторський талант під час наших дискусій я, очевидно, не забуду ніколи» (Там само).

Не належачи до категорії крикливих поетів, Г. Триліський не поспішав з виданням першої книжки, хоча працював багато. Лише на початку 1937 року відбулося обговорення його віршів, про що писала навіть «Літературна газета». На прохання своїх колег він все ж таки подає до друку свою першу збірку віршів. А невдовзі його приймають кандидатом до Спілки письменників. Однак цій книжці не судилося побачити світ: 26 грудня 1937 року він був заарештований НКВС і звинувачений у шпигунстві на користь Японії (дивовижнішого за своїм блюзнірством звинувачення щодо поета, мабуть, і вигадати важко). Після слідування він був засуджений на 15 років позбавлення волі, шоправда, пізніше термін було скорочено до восьми років. Своє заслання поет відбував на золотих копальнях Златоуста на Уралі. Яка зла іронія долі! Талановитого поета, шукача словесних перлин було кинуте на золоті копальні, де він, стоячи по коліна у воді, змушений був промивати пісок, щоб знайти зернятка золота. Виявилось, що звичайне золото в цій країні цінувалося куди вище, ніж золото поезії. Не витримавши жахливих умов праці, знесиленний фізично, поет помер на засланнях 27 вересня 1942 року на тридцятьому році життя. Реабілітований лише 29 вересня 1989 року прокуратурою Київського військового округу.

Становлення поета Григорія Триліського відбувалося уже в часи, коли відшуміли літературні дискусії, коли згорталися письменницькі угруповання й поволи уже розкручувався маховик сталінської репресивної машини. Все це ніяк не сприяло зростанню обдарованого поета. І все ж у перших віршах Г. Триліського не можна не помітити залюбленості в народно-поетичне слово, тяжіння поета до класичної манери письма. Органічне й глибоке засвоєння фольклорних скарбів естетично формувало молодого поета й дозволило йому встояти перед натиском цілого ряду формалістичних вян. Отже, в основі його поезії були народно-пісенна творчість та класична література (Т. Шевченко, І. Франко, О. Пушкін).

Але, потрапивши на Донбас, Г. Триліський швидко перебудовується як тематично, так і ідеологічно. Основні риси його перших дон-

басівських віршів — це експресивність, динамізм, схильність до маршових ритмів. Його поезія стає більш предметною, з'являються портрети «героїв нового дня» («Залізниця», «Концедалов виходить на гора», «Бригадир» тощо). І все ж, незважаючи на наявність у цих поезіях оспівування «величчя епохи», його вірш майже завжди йде від ліричного переживання. Крім того, в його творчості утверджується жанр балади, з тяжінням до експресії виразу та до карбованих, а часом і пластичних ритмів, де ми, без сумніву, відчуваємо благодійний вплив молодого М. Бажана: «Ти знову бачиш розходилось море // І буйні хвилі піняться, як дим. // І берегів ніяк не переборять // Важкі удари чорної води» («Моряк»).

Але з середини 30-х років, коли в радянській поезії з'являються мотиви фольклору та тяжіння до класики (цьому чимало сприяли ювілеї О. Пушкіна та інших письменників), в поезії Г. Триліського ще більше звучить ліричне начало, відбувається поступове повернення поета до пейзажної та любовної лірики. Поволі в нього окреслюється стильова своєрідність. Вірші цього періоду характерні емоційною напругою, культурною ритму: «Я думав лице твоє так змогло // Лише від фарби горить, — // Воно ж поза хмарами налілось // Рум'яним огнем зорі» («Зустріч»).

Замість голосних декларацій ми зустрічаємо в нього цікаві роздуми, пейзажні малюнки. Триліський уміє барвистим словом малювати точний у деталях і емоційно насичений пейзаж: «Над ганками, гойдаючись без вітру, // Увесь в дзвіночках летить хміль густий. // Медовий присмак носить в повітрі // І сад в плодах утомлено застиг» («Серпень»).

Поетична палітра Г. Триліського збагачується на яскраві художні тропи («жито дзвенить», «квіти, мов розсипи жару», «промінь догорів», «розридалося небо»), психологічно значущі деталі, промовисті штрихи, насичені барви. Завжди свіжий і майстерно винахідливий у своїй системі тропів Триліський залишається все ж традиційним поетом. Але часом він може вражати новаторською самобутністю, емоційною напругою, племенистими барвами. Він може навіть у непомітному, здавалося б, факті побачити сутність: «Сад. І груші опадають в траву, // Струшуючи прохолоду роси. // Йдуть дядьки і стиха: // — Справді брала, // В сонці вся. Струнка. Густоволоса» («Ранок»).

Як бачимо, пластична опуклість образів Г. Триліського розгортається здебільшого на мальовничому пейзажному фоні. Григорій Триліський — співець природи, причому вона в нього не існує сама по собі, а в органічній єдності з людиною. Так, у поезії «Дош» він дає майстерний малюнок, коли «вітри несуть дошу ласкаві сиві коси», яких чекає бригадир, бо: «...все дививсь, як райдуга цвіте, // Як стигне колос щедрим урожаєм».

Глибоким і взаємним зумовленим процесом у поезії Г. Триліського постають образи людини, природи і Вітчизни («Тетяна», «Сніг переможний», «Україна»), які взаємопов'язані. Основний мотив цих поезій — переконаність у величчя людини, прагнення злитися з нею.

Навіть у цих публіцистичних віршах Г. Триліський був поетом барвистим, з великим зарядом емоційної напруги. Він вірив у можливість свого народу, хоча, можливо, й не усвідомлював усього того жахиття, яке він мав пережити. Ось рядки з його поезії «Тетяна»: «Я її у всьому упізнаю: // Що не робить — золота рука, // Де не пройде — все кругом співає. // Ось у мене дівчина така».

Як уже зазначалося, поезія Г. Триліського наскрізь пройнята глибоким ліризмом, мелодійним ритмом. Вірш у нього пливе досить легко, ніби срібними переливами, що вказує на його неабияку образність. Важливим чинником цього ліризму поета є звукова організація вірша. Впадає в око численне багатство звукових словесних асоціацій. Ось приклад його алітерації в поезії «Моряк»: «Там лин лінійний ліпить з глини хату» або: «Внизу човни чорніють на причалі». Триліський любить слово, він вміє відчути його запах і барви. Це, зокрема, помітно в його талановитих етюдах («Ранок», «День», «Вечір») та ін.

Уже в середині 30-х років Григорій Триліський сформувався у цікавого ліричного поета, майстра чітких ритмів, карбованого слова, поета з власним поетичним стилем. Його поезія відзначалася багатством віршованих форм, жанровою різноманітністю. Він був майстром розгортання ліричного сюжету, який рухає розвиток образу («Сніг переможний»), публіцистичної оповіді («Бригадир», «Моряк»). Його поезії були притаманні також змістовний поліфонізм вираження, що добре помітно у вірші «Поет»: «По Донбасу ходять шуми. Ходить шум по Україні. // Бризка сонця. Сяють шиби. Виграє погожа днина...»

Цікавою сторінкою в творчій діяльності Г. Триліського була його перекладацька робота, якій він надавав важливого значення. Його чудові переклади з О. Пушкіна, М. Лермонтова та інших поетів відзначалися точністю, культурною мовою і ритму. Деякі з них, як на наш погляд, не втратили своєї своєрідності й сьогодні. Неабиякі можливості були в нього і в галузі літературної критики. Його цікаві критичні статті про Т. Шевченка, І. Франка, О. Пушкіна, численні рецензії на вірші сучасних йому поетів свідчили про неабиякі знання Г. Триліського в історії літератури, про аналітичний склад його мислення, культуру мови.

На жаль, широкую й багатогранну літературну діяльність Г. Триліському не судилося розвинути повною мірою. Йому не пощастило дійти до золотого пори зростання. Всі контури його широкого творчого чину вже були накреслені. І коли б сталінські душогуби не перетнули золоту нитку його творчого життя, ми б чекали від нього великої літератури. Григорій Триліський — одна з невідшкодованих втрат нашої культури. Він був і залишиться шукачем золотого зерна нашої літератури, чудовим творцем коштовних образів. Жодна система не спроможна затаїти, замурувати талант, який, можливо, і з великим запізненням, та все ж проб'ється до людського серця.

Іван ЛИСЕНКО,
заслужений діяч мистецтв
України

РЕВНИЙ БІЛЬ АНДРІЯ МАЛИШКА

Якось трапилося мені бути в Канаді, їхав ранораненько вулицями Едмонтона й роздивлявся довоклі. Усе тут було чужим і незвичним — від мови, кольорів і запахів до охайних газонів, вимитих шампунем тротуарів, яскравих вітрин і молоді у стоптаних кросівках та подертих джинсах... І раптом в автобусі з динаміків полинула до щему знайома й рідна мелодія... Я прислухався. Кілька акордів на гітарі, і жіночий голос заспівав проникливо і щиро: «Рідна мата моя, ти ночей не до спала...». Поглянув на пасажирів, але вони, заклопотані, їхали собі та й їхали... Я ледве втримався, щоб не встати й не закрячати: «Слушайте! Це ж Малишко! Мій земляк з Обухова — аж тут, у Канаді, на іншому континенті Землі! І

не на сцені, не на зборах української діаспори, а в громадському транспорті на вулицях Едмонтона...». Але я не закрячав. Відчуваючи, як щемливий спазм перехоплює горло, я дивився у вікно і, не соромлячись сльози, яка зрадливо сповзла на щоку, мовчки слухав пісню... Яким рідним став мені Малишко! Яку силу мають слова, сказані справжнім поетом!..

Щось схоже я пережив ще раз, коли в архіві Обухівського краєзнавчого музею знайшов невідомий вірш А. Малишка, написаний 1964 року. Цей вірш важить не лише як факт творчої біографії Поета, а й як свідчення мужності Громадянина.

Ревуть зі Сходу крикуни,
Мов зачманілі
від хвороби:

— Верніть, верніть нам
культ особи,
Ми — культособові сини.
А що ж, вернути б
ненароком
із тридцять третім
голим роком,
Голодно-голим та німим,
Та тричі пухлим.
Хай би з ним
Поїли б кору і комору,
Траву і шкуру, цвіль і міль,
Та мерли б жовті,
як з похміль,
Без трун понесені
із двору.
Нізащо. Просто.
Без вини.
Було б вам добре,
крикуни?
Спитаємо самі в себе: чи
осягнули ми доробок А.
Малишка так само ґрунтовно,
як знають творчість своїх
митців англійці або французи,
і чи шануємо славетного
українця, як шанують
світочів культури цивілізовані
народи?..
Василь ТРУБАЙ
с. Халеп'я Обухівського
району на Київщині

ЩО ТО ЗА КОЗАКИ І ЗВІДКИ ВОНИ ЇХАЛИ НАСПРАВДІ?

Шановна редакціє! Вашу газету передплачую вже кілька років (з її сторінок знаю про всі перипетії навколо неї), передплачую її і для своїх дітей та родичів, агітую інших робити це, передаю газету для читання тим, хто не має змоги її передплатити. Сам я досліджую кобзарське мистецтво нашого Січеславського краю. Як фольклорист давно зацікавився історією пісні «Їхали козакі...». Про першоджерела її виклав свої роздуми у тексті, який вам надіслав.

Титанічних зусиль доклали російські самодержці, щоб перекопати українську історію часів Київської Русі на свій кшталт, зробивши себе і слов'янами (з фіно-татарів), і зовсім безпідставно — т. зв. «старшим братом», таким собі «собірателем руських земель», чим займається спадково нинішні російське керівництво і у ХХІ ст. Понизили першоджерела, сподівуючись, що темні маси все сприймуть за чисту монету. Але ж недарма мудрий народ каже, що рукописи не горять, а також те, що брехнею півсвіту пройде, та назад не вернеться.

Приховували від українців правду про блискучі перемо-

ги над москалями під проводом П. Сагайдачного під Москвою та І. Виговського під Конотопом у 1659 р.

Одним із прикладів маніпуляції російської пропаганди на священних почуттях українців до своїх козаків, як лицарів і оборонців нашого народу, є відома пісня «ЇХАЛИ КОЗАКИ ІЗ ДОНУ ДО ДОМУ». Дуже гарна мелодія і повчальний зміст з трагічними нотками. Але чи помічали шановні любителі народного співу (та й професіонали), що вже в перших рядках пісні замішана, так би мовити, ложка дьогтю?

По-перше, ну чого б це нашим козакам їхати із Дону додому? Що вони там забу-

ли? Чому вже в другому слові замість українського козаки — російське козакі (казаки)?

Звідки така жорстокість до своїх людей, яких вони мають захищати? (Підпалили дівчину, прив'язавши до сосни). Не міг народ скласти про своїх козаків таку пісню.

Ця пісня така народна, але... Але в першому куплеті відсутня рима —

Їхали козакі із Дону додому.
Підманули Галю,

збрали з собою.

Ми схильні до думки А. Шкляр, що в оригіналі пісня звучала так:

Їхали москалі

з турецького бою.
Підманули Галю,

збрали з собою.

От тепер усе стає на свої місця. І наразі в кінці пісні з'являється український козак:

Обізвався козак:

«Я в полі почую,

Я твій голосочок

здалека почую».

Микола ДОЛГОВ,

кандидат філологічних наук
м. Січеслав
(Дніпропетровськ)

ЛЕТИ, ЗИМОВА КАЗКО, ПО СВІТУ!

Свою першу дитячу іграшку я спам'ятаю і сьогодні. Це був дерев'яний кубик, обклеєний з чотирьох боків картинками. Перед Новим роком мама діставала з шафи велику коробку з ялинковими прикрасами і розвішувала на зелених колочках гілочках лісової красуні блискучі кульки, довгі скляні бурульки, фігурки сніговичків, звіряток, рибок. Ближче до стовбура розмішувалися важчі за вагою яблука з нашого саду і цукерки. Я клеїла з клаптиків кольорових аркушів паперу гірлянди у вигляді ланцюжків, а молодша сестра вирізувала сніжинки. На закінчення ставили під новорічну красуню великого іграшкового Діда Мороза з чарівною палицею і торбинкою для гостинців.

Ці дорогі серцю спогади з мого дитинства виникли в уяві одразу, як тільки я побачила експозицію виробів декоративно-прикладного мистецтва «Зимові фантазії», відкрити в переддень Святого Миколая у Всеукраїнському інформаційно-культурному центрі. Це перше зі свят Новорічно-Різдвяного календаря. Воно світське і релігійне водночас, і це поєднання відображалося й в експонованих виробках, справжніми принцесами серед яких були ляльки. Шиті, в'язані та глиняні, в різних костюмах і сукнях, з великими очима, вони немов просилися в хоровод навколо ялинок, що стояли тут же, неподалік від них на полицях.

— Це лише невелика частинка іграшок, які знаходяться в колекції Музею декоративно-прикладного мистецтва народів Криму, — сказала один з авторів експозиції, керівник музею і гільдії лялькарів, заслужений працівник культури Автономної Республіки Крим Віра Глінка. — 10 грудня нашому закладу виповнився один рік.

Однак історія створення музейної колекції, розміщеної в двох залах: казкових персонажів з пушкінським куточком «Біля лукомор'я» у першому і народних іграшок з глини — в другому, розпочалася задовго до цього дня. Віра Глінка народилася в Сімферополі, закінчила Таврійський національний університет ім. В. Вернадського, працювала вчителем біології в школах, викладала дітям астрономію в обсерваторії, використовуючи в методиці проведення уроків іграшкові форми природних матеріалів. Поступово і сама захопилася їх створенням, про що анітрохи не жалкує. Для обміну досвідом, проведення майстер-класів лялькарі Сімферополя більше десяти років збира-

лися де прийдеться, іноді навіть у Віри Вікторівни вдома, бо ж лише в творчому спілкуванні отримується заряд для нових ідей і робіт. Він зростає багатократно з виділенням клубу лялькарів приміщення. І тепер у майстрів малих декоративних і скульптурних форм з'явилася своя справа за всіма законами ринкової економіки, підтримана міською владою.

Вони поступово почали робити ремонт у приміщенні. Віра Глінка, яка володіє більш як сорока техніками народних ремесел, записала п'ять відеоуроків з кераміки, іграшок, валяння, шкіри та писанкарства, які демонструвалися по кримському телебаченню. Свою високу планку вчителя, методиста і технолога вона практично проілюструвала цього року глиняними іграшками дев'яти промислів Росії на персональній виставці в Кримському етнографічному музеї. 150 виготовлених її руками ляльок і композицій з народного життя викликали захоплення в глядачів, а для дітей стали відкриттям цілого пласту старих, ще дореволюційних іграшок. Це справжні етнографічні шедеври!

А колекцію виробів українських народних промислів — опішнянських і косівських ляльок В. Глінка продемонструвала в 2011 році на міжнародному симпозіумі в Опішні Полтавської області, де виступила з розповіддю про майстрів декоративно-прикладного мистецтва Криму. Там вона працювала рука в руку з найстарішим гончарем України Василем Омелянком. На згадку про

Однак нині увага до виробів, виготовлених власними руками, знову почала зростати і об'єднувати навколо ремесел людей різного віку і професій.

У давнину після завершення осіннього циклу сільськогосподарських робіт, сидючи довгими зимовими вечорами біля каміна чи теплої грубки, жінки виготовляли необхідні в господарстві речі ткацтвом, шиттям, в'язанням, чоловіки майстрували з деревом, лозою, глиною, а для душі та найменших членів сім'ї в їхніх руках народжувалися різні дивовижні іграшки та ляльки. Ці техніки домашнього виробництва минулого, колорит і фантазії предків, поєднані в різних фігурках і композиціях з сучасними почуттями і мотивами, на виставці у ВІКЦ випромінювали тепло і доброту, викликали усмішку. Це було яскраве видовище, справжнє новорічне чаклунство: сніговички, гірлянди, глиняні іграшки, композиції «Снігова королева» і «Срібне копитце» Віри Глінки, ляльки Надії Волошиної, розпис на склі Олени Митіної, сувенірні вироби зі шкіри Олени Гаєвської, новорічні листівки Світлани Сергеевої, батик Тетяни Логінової, кераміка Миколи Дехтярчука... Шістнадцять умільців з 24-х членів гільдії лялькарів зняли з домашніх вітрин, вийняли зі скриньок предмети, в які вони вклали частинку своєї душі і серця, тепло рук і любов, щоб передати цю радість творчості і захоплення світом усім,

хто доторкнеться вже одним поглядом до них.

— А якщо ти ще й замажешся глиною, — сказав кераміст Олександр Черемисов, — то вже ніколи від неї не відмиєшся.

В його особистому доробку свички мають форму птахів, дзвіночки — ангелів і хатинок, а декоративні тарілки розписані різдвяними сюжетами.

Наталія Холеменкова із Сак, проїхавши з чоловіком-військовослужбовцем багато міст колишнього Союзу, займалася різними видами декоративно-прикладного мистецтва: ткала, в'язала. Наприклад, її годелен великого розміру на виставці у Владивостоці висів поряд з роботами професійних художників. Вона працювала в Будинку творчості, вчителем трудового навчання, а нині зробила пробу в лялькарстві та створила тканинний колаж «Старий Новий рік».

Пробує себе і Оксана Златоверова у вишиванні стрічками. Побачивши одного разу в Сімферополі після переїзду з Києва вироби керівника гільдії майстрів цього виду вишивки Наталії Красовської, вона зацікавилася ним настільки, що навіть закінчила професійно-технічне училище № 38 за спеціальністю вишивальниці і протягом останніх двох років взяла участь у чотирьох колективних виставках. Нині планує організувати персональну.

Чимало нових виробів створила за два роки з часу проведення своєї виставки у ВІКЦ флорист Раїса Шевчук. Її колекція ляльок з природного матеріалу демонструвалася

в Києві у салоні «Світлиця» поряд зі співочим полем, у музеї історії м. Сімферополя в рамках фестивалю мистецтв «Золота осінь». Як майстер-лялькар вона побувала нинішнього літа на фестивалі «Казкове місто» на місі Сарич. Веде гурток фітодизайну в Українській гімназії, проводить майстер-класи в ЗОШ № 29, де навчаються її два внуки. До Нового року, наприклад, виготовила для їхнього першого класу іграшки з винограду, сніговиків з мандаринів, різдвяне яблучко і штучну ялинку. Виходить це в неї настільки оригінально, що жодна з п'яти демонстрованих на виставці ялинок з природного матеріалу не повторювала іншу. Як вона це робить, прокоментувала своїми ж рядками з байок, які написала останнім часом: «На Різдво ялинонька сукню вибирала, а святкових суконь в неї є чимало. Чи з моху вдягнути, з хутра голубого? Треба, щоб такої не було ні в кого».

Рукотворна краса, що від розуму переходила в серце, зливалася з українськими народними піснями і щедрівками у виконанні вокального ансамблю Маленської ЗОШ Сімферопольського району, наповнювала зал і людей радістю, святковим настроєм. І яка б маска суворості не з'являлася на обличчях від різних несприятливих обставин, а то й просто від непогоди в природі, в душі кожного з нас продовжує жити маленька дитина, яка не перестає дивуватися всьому, що нас оточує. Нехай же це почуття залишається з нами назавжди!

Валентина НАСТІНА

спільну роботу спеціально для В. Глінки він виготовив на гончарному крузі великого глиняного коня. Подарунок тепер знаходиться на видному місці в сімферопольському музеї разом з колекційними виробами української династії Пошивайло, в якій кілька поколінь були майстрами-керамістами. Нещодавно на його базі учні ЗОШ № 14 виготовили декоративні композиції, з якими стали призерами конкурсу «Сімферополь у серці моєму».

В окремі періоди нашої новітньої історії інтерес до цього народного мистецтва, яке існує з давніх-давен, за яким можна робити висновки про культуру древніх цивілізацій, зникав. У суспільстві почала культивуватися фабрична іграшка.

ВИСТАВКА УКРАЇНСЬКИХ РІЗДВЯНИХ ЛЯЛЬОК

У Національному Києво-Печерському заповіднику діє виставка авторських різдвяних лялькових композицій заслужених діячів мистецтв України Романа і Дани Лунь «Українське Різдво у Лаврі».

Представлена виставка — це найбільша збірка авторських робіт подружжя Лунь. Усі роботи вони виготовили протягом останніх 12 років.

«Головна ідея наших лялькових композицій у тому, щоб показати єдність України, що вона в нас єдина, — розповідає Gazeta.ua співавтор виставки Роман Лунь. — І ми це підкреслюємо через Різдво. Бо в якій би частині країни ми не опинилися під час Різдва, всі йдуть на Святу вечерю додому. І де б це не

було, українці святкують Різдво однаково — той же стіл із дванадцятьма стравами, колядки тощо».

«Цього року ми з Божої ласки вперше опинилися в Лаврі. Тут представлена найбільша на сьогодні наша добірка робіт. Як ми бачимо, люди дуже задоволені виставкою. Вона дійсно має гарне розташування, фактично, в церкві Святого Миколая. Тому нашим колядникам тут дуже добре», — каже Лунь. На виставці представлено понад 70 ляльок. Загалом вони сформовані у кілька тематичних композицій, присвячених Новорічно-Різдвяним святкам.

«Тут є дуже багато тих усіх дрібних, але важливих речей

національного побуту. І тарілочка, й вареники, і кутя, навіть ікони чи підсвічники маленькі — усе це зроблено руками, дуже кропітка робота. На виготовлення однієї ляльки йде не менше місяця часу, щоб і вишити, і скомпонувати, і багато іншого», — зауважив митець.

За його словами, самі ляльки їм служать у ролі манекенів, з яких автори створюють свої образи.

Окрасою виставки є експозиція різдвяних костюмів, з ними автори робили різдвяні вистави у США та Канаді. Усі костюми власноруч сконструювала і зшила Дана Лунь.

«Отут костюм княгині Ольги, а там Різдвяна зірочка,

Різдвяна свічка, Різдвяна ніченька й ангели. А цей костюм називається Прадавня Україна, — показує Роман Лунь. — Наші вистави проходили у Нью-Йорку в ООН, на фестивалі у Вашингтоні. У США й Канаді ми показували наші традиції й культуру. Саме там почали робити лялькові композиції, які за останні п'ять років показувалися на міжнародному фестивалі «Світел». Кожного грудня там проходять такі виставки на тему «Як бачать Різдво у міні-композиціях у різних країнах». Ми показували там свої композиції «Свята вечір», «Щедрий вечір», і вони постійно посідають перші місця».

Виставка «Українське Різдво у Лаврі» триватиме до кінця лютого 2013 року.

<http://gazeta.ua>

(Закінчення. Поч. у № 50-51)

Очевидець подій ночі на 23 лютого 1918 року морський офіцер Володимир Лідзар, якому дивом вдалося вижити у тій круговерті смерті, свідчив, що приреченим «...св'язали руки назад (в'язали руки матроси і рабочий плотничной мастерской Севастопольского порта Рогоулин)... Их повели... Никто из обреченных не просил пощады... Дорогой до места убийства, в Карантинной балке, как передавал потом рабочий Рогоулин, их истязали: больного старика Карказа били прикладами и кулаками, и в буквальном смысле слова волокли, т[а]к[а]к[а]к он болел ногами и не мог идти, адмирала Львова дергали за бороду, Синицу кололи штыками и глумились над всеми... Перед расстрелом сняли с них верхнюю одежду и уже расстрелянных, мертвых били по головам камнями и прикладами...».

О 4-й годині ранку матроси повернулися до тюрми і з грубою лайкою витягли з камер полковників Яновського і Шперлінга, капітана 2 рангу Вахтіна, лейтенанта Прокоф'єва, поручика Доценка, мічмана Целица, цивільних осіб Шульмана і Шварцмана, інженера Шостака і матроса Блюмберга. Всіх жорстоко били і знущалися над ними. «Всем обреченным связали руки, хотя полковники Яновский и Шперлинг просили не вязать им руки: мы не убежим, говорили они... И эти пошли на свою Голгофу, не прося пощады у своих палачей, лишь у мичмана Целица выкатились две слезинки — мальчик он еще был, вся жизнь у него была впереди, да прапорщик Гаврилов о чем-то объявлялся с бандитами... Их увели, а нам, оставшимся, сказали: мы еще придем за вами... Минут через 15-20 глухо долетел в камеру звук нестройного залпа, затем несколько одиночных выстрелов, и все смолкло... Мы ждем своей очереди... Сколько в эту кошмарную ночь было перебито народу в Севастополе, никто не знает. ...И не удивительно, если вы встретите севастопольца, преждевременно поседевшего, состарившегося, с расстроеным воображением, — никто не ждал этого. Никто не ожидал, что люди могут быть такими зверями...».

В ту ночь офіцерів убивали по всьому городу. При этом в отдельных случаях убийства совершались исключительно мучительными, садистскими способами. Так, полковнику В. А. Эртелю, командовавшему конным полком на Кавказе и приехавшему на несколько дней в отпуск к семье, в ответ на его просьбу завязать перед смертью глаза, один из матросов со словами: «Вот мы тебе их завяжем!» — ударом штыка выколот оба глаза. В течение трех последующих дней обезображенный труп офіцера валялся на улице, и его не выдавали жене. Садистский характер расправ подтверждается и официальными документами. Так, в протоколе осмотра одного из мест массовой казни, обнаруженного за Малаховым курганом, дежурный помощник комиссара 5 участка Севастополя А. Данилов указывал, что лица 2 из 6 найденных трупов были «разбиты до неузнаваемости», а у одного из мертвецов «снят со лба череп». Известны примеры, когда людей уничтожали целыми семьями. Так, в ночь на 23 февраля «вершители революционного правосудия» расправились с оставшимся контр-адмиралом Николаем Саксом, одновременно не пощадили его жену Лидию, а также детей: 21-летнюю дочь Ольгу и 15-летнего сына Николая».

На тих севастопольців, котрих смерть у ті ночі обійшла стороною, нова влада наклала контрибуцію, своєрідний відкуп чи середньовічну дань в обмін на життя. 23 лютого 1918 р. тих, хто не встиг виплатити контрибуцію, зібрали в приміщенні Севастопольської ради, звідки перевели в Морське Зібрання. Про їхню подальшу долю розказав на II Загальночорноморському з'їзді матрос Беляев: «Когда все люди были собраны в одной комнате, я посмотрел на них: там были и офицеры, и священники, и так, просто разные, кто попало. Там были совсем старые, больные старики. Половина

матросов требовала уничтожить их. Была избрана комиссия, куда попал и я. Я старался, чтобы люди шли через эту комнату. Людей было много, были и доктора, был уже полный зал. ...Никто не знал арестованных, ни того, за что их арестовали. Больше стоять было негде. Пришла шайка матросов и требовала отдачи. Я уговаривал, что офицеры на выборных началах, доктора и старики. Ничего не слушали. Согласились вывести из зала. А около 12 час. ночи звонит телефон из городской больницы, меня спрашивают, что делать с 40 трупам, что около больницы. И тогда я узнал, что всех поубивали. Я слышал, что в Стрелецкой бухте на пристани много убитых. Я обратился снова в Совет. ...Но все меры были бессильны, матросы разбили на отдельные кучки и убивали всех».

За заявою братів Тургаєвих «про реакційну поведінку» були заарештовані члени Севастопольського українського і мусульманського

Проти цих кривавих жажіть намагався протестувати пролетарський письменник Максим Горький. У своїй газеті «Новая жизнь» він писав: «Ваши товарищи уже пробовали устраивать массовые убийства буржуазной интеллигенции, перебыв несколько сотен грамотных людей. В Севастополе, Евпатории они объявили: «Что сделано, то сделано, а суда над ними не может быть». У відповідь на це 18 липня 1918 року Ленін закрав «Новую жизнь». Про більшовицький терор свідчив і конституційний демократ В. Оболенський: «В Севастополе шли массовые расстрелы, в Ялте офицерам привязывали тяжести к ногам и сбрасывали в море, некоторых после расстрела, а других живыми. Когда после прихода немцев водолазы принялись за вытаскивание трупов из воды, они на дне моря оказались среди стоящих во весь рост уже разлагавшихся мертвцов...».

А вранці 24 лютого, коли місто тихо оплакувало безневинні жерт-

також заарештовані і розстріляні небажані для більшовиків навіть члени Центрофлоту Мухін і Царьов. 4 березня 1918 року «летючим загоном» заарештовані військово-службовці Ломакін і Кисельов, а 6 березня — Макарий Осадченко.

В умовах кривавого червоного терору та втрати національних ілюзій багато моряків стали покидати Севастополь. Член Військово-революційного комітету більшовик К. Зедін, виправдовуючи себе і своїх однопартійців за скоєні злочини і розвал флоту, звалював всю відповідальність на українську Раду: «Как на всем юге, так и на Черноморском флоте, благодаря провокационным приказам контрреволюционеров, сидящих в Раде... крепость Севастополь оставлена без гарнизона: уехали не только великороссы, но и украинцы. Крепость, пороховые погреба, мастерские брошены без охраны». Однак, як свідчать севастопольські архіви, організувати і проводити розстріли у Севастополі та вести справи до зни-

шашками. Зачастую расстреливаемый оказывался только раненым и падал, теряя сознание, но их также сваливали в одну общую яму с убитыми и, несмотря на то, что они проявляли признаки жизни, засыпали землей...».

Керувала цими середньовічними розправами і підписувала смертні вирокі «тендітна, худорлява жінка з коротко підстриженим волоссям» — це була Надія Островська. Її помічниками в езекуціях над жертвами були евпаторійські сестрикомуністки Неміч...

Після захоплення Криму Збройними силами Півдня Росії генералом Денікіним була створена Особлива слідча комісія з розслідування звірств більшовиків. Її матеріали промовисто свідчать, що «13 января Ялта и ее окрестности после четырехдневного сопротивления со стороны вооруженных татарских эскадронов и небольших офицерских отрядов были заняты большевиками, преимущественно матросами миноносцев «Керчь» и «Гаджибей» и транспорта «Прут». Немедленно закрепившись здесь, большевистский военно-революционный штаб приступил к аресту офицеров. Последних доставляли на стоявшие в порту миноносцы, с которых после краткого опроса, а часто и без такового, отправляли или прямо к расстрелу на мол, или же помещали предварительно на один-два дня в здание агентства Российского общества пароходства, откуда почти все арестованные в конце концов выводились все-таки на тот же мол и там убивались матросами и красноармейцами. Расследований о расстреливаемых никаких не производилось; пощады почти никому не давалось... Всего в первые два-три дня по занятии Ялты было убито до ста офицеров, не принимавших никакого участия в гражданской войне, проживавших в Ялте для укрепления своего здоровья или лечившихся в местных лазаретах и санаториях».

Севастопольські більшовики не обійшли стороною і Сімферополь. В ніч на 24 лютого матросський загін під командуванням співголови штабу Військово-революційного комітету та члена виконкому Севастопольської ради С. Шмакова розстріляв у Сімферополі 170 беззбройних офіцерів, загинули всі офіцери кримського штабу на чолі з підполковником Макухою та Кримського кінного полку. Захопивши півострів, більшовики розстріляли за мінімальними даними більше 1000 офіцерів, у тому числі в Сімферополі — близько 700. Багато з розстріляних перед смертю піддавалися тортурам. Більшовики ні з ким не церемонилися. Розстрілювали не лише офіцерів, а й членів їхніх сімей, у тому числі і дітей.

...Минуло 95 років. Жертви більшовицького терору в Севастополі і в Криму 1917-1918 років дбайливо замовчуються і досі по-християнськи не відспівані. У містах, в яких були скоєні найжорстокіші злочини проти людства, і досі стоять пам'ятники організаторам більшовицького терору. У Севастополі іменами більшовицьких катів Гавена, Пожарова і Ніни Островської названі вулиці майже у центрі міста, вони внесені в історію Севастополя як «видатні політичні діячі». Не було раніше, не передбачається й зараз народного суду над цими творцями більшовицьких Варфоломійських ночей, а руках і совісті яких тисячі замордованих моряків флоту і мешканців Севастополя та Криму. А їхні послідовники і далі заповнюють кабінети органів влади, севастопольці і кримчани на кожних виборах віддають їм чимало своїх голосів.

Що це — безпам'ятство, байдужість?

Мирослав МАМЧАК
м. Севастополь

«ВАРФОЛОМІВСЬКІ НОЧІ» СЕВАСТОПОЛЯ

ДО 95-Ї РІЧНИЦІ ПОЧАТКУ КОМУНІСТИЧНОГО ТЕРОРУ В КРИМУ

комітетів та здійснена над ними звіряча розправа. Тодішня газета «Общее дело» повідомляла: «Нахімовський проспект був обвішаний трупами офіцерів, солдатів і цивільних осіб, заарештованих на вулицях і тут же кваліфікованих страчених без виroku суду. Місто вимерло, населення поховалося в погребі, на горища. Всі паркані, стіни будинків, телеграфні і телефонні стовпи, вітрини магазинів були обклеєні плакатами «Смерть зрадникам». Зазнавши значних втрат від терору, українська громада Севастополя була позбавлена впливу на ситуацію у місті.

В'язниці переповнили заарештованими. Розстрілювали їх у тюрмних підвалах, а трупи вивозили до Собачої балки, де зграї голодних собак нічого не залишали для поховань. З архівних матеріалів достовірно відомо, що ці безчинства творили так звані «летючі загоны», створені більшовицькими судновими комітетами кораблів «Свободная Россия», «Воля», робітничі дружини порту та інших більшовицьких команд. У збереженій в архіві заяві Надії Іванівни Панової, дружини старшого інженера лінкора «Борець за свободу», йдеться про те, що її чоловік Панов Костянтин Миколайович у ніч на 23 лютого був заарештований на кораблі і розстріляний без суду і слідства. За далеко неповними даними, у ці кошмарні лютеві ночі 1918 року у Севастополі було розстріляно тисячі військових і цивільних мешканців Севастополя. Серед жертв були віце-адмірал П. Новицький, контр-адмірал М. Каськов, капітани 1 рангу І. Кузнецов, А. Свинін, капітани 2 рангу М. Салов, М. Каллістов, В. Пишнов, три флотських лікарі, священник і багато інших, трагічну смерть яких «народна» влада приховала.

Варфоломійська ніч з 22 на 23 лютого 1918 року стала наслідком телеграми-наказу наркомом морським справ РРФСР Ф. Раскольнікова з вимогою до Центрофлоту: «Искать заговорщиков среди морских офицеров и немедленно задавить эту гидру». Розстрілювали «змовників» не лише на Малаховому кургані, а й у Карантинній балці. Більшовик Дмитрів писав, що в Севастополі у ті дні були розстріляні мешканці «двох найбільш буржуазних вулиць».

У РДА ВМФ в Петербурзі зберігся список деяких жертв, розстріляних у Севастополі. Прізвища загиблих від терору подавали у своїх спогадах офіцери флоту Я. Шрамченко, М. Гутан, М. Монастир'єв, імена деяких із загиблих публікували севастопольська газета «Вольний Юг» (17.12.1917) та «Крымский вестник» (№ 295, 29.12.1917). Некрологи і мартирологі публікувалися в 1920-1930 роки в «Морском журнале» та у «Возрождение» (Париж) в 1960-ті...

ви, коли ще не захолила їхня кров, у Севастополі був проведений парад переможців: грав оркестр, під звуки маршу під червоними прапорами струнками рядами йшли колони «революційних» матросів. Після парад у центрі міста відбувся грізний мітинг, лунали гнівні промови. За спогадами О. Каппа, «жахливіших хвилин Севастополь не переживав. Перед цим ходом торжествуючого вбивці, перед цими радісними голосними звуками переможних маршів померкли жахи ночі і стихли постріли розстрілів, тому що тут усенародно немовби узаконювалося те, що було зроблено 12 годин тому».

Трагедію терору перервали севастопольські робітники, які разом із залишками демократичних сил «своїм енергійним, збройним втручанням приборкали диких звірів і покляли кінець безглуздім, нелюдським бойні... І якби не їхнє втручання, хто знає, скільки ще кривавих жертв поглинуло б Чорне море». Проте терор виборково тривав і після 23 лютого. Членами «летючого загоны» порту 10 березня на лінкорі «Борець за свободу» за «контрреволюційні настрої» були вбиті матроси Тарас Козаченко і Стрюков.

Збройний виступ севастопольських робітників примусив Військово-революційний комітет шукати вихід із загрозливої ситуації, скликати спеціальне засідання виконкому міської ради і Центрофлоту та винести обговорення ситуації на II Загальночорноморський з'їзд. З приводу тих подій на спільному засіданні Центрофлоту, суднових і берегових комітетів, представників демократичних партій і організацій 27 лютого була винесена резолюція: «Загаврувати у найенергійніший спосіб ганебний виступ, який був у Севастополі протягом трьох кошмарних ночей» та прийняти рішення створити комісію для виявлення ступеня провини причетних осіб. Комісія винних так і не знайшла, лише звільнила Саву Романовського з посади голови Центрофлоту. Однак, незважаючи на резолюції, розстріли тривали, бо у вбивць з'явилося багато захисників, як, наприклад, командир лінкора «Свободная Россия» та команд есмінця «Громкий». А заява команди бази Мінної дивізії взагалі вважала дії «революційних» убивць «революційно доцільними і справедливими»: «Покладаючи на нас ганебну пляму, ви так само помиляєтесь, як помилялися ми, називаючи контрреволюційними товаришів балтійців, які у перші дні революції вели рішучу боротьбу, винищуючи підпілля царату». Тож винних так і не знайшли, що дозволило продовжити терор проти севастопольців. 27 лютого «летючим загоном» був заарештований матрос підводного човна «Кіть» Лазар Чернов, 28 лютого заарештований і убитий Лазар Шульман, а

шення флоту Центральна Рада змоги не мала взагалі — Український Чорноморський військовий комітет та президія Української громади майже повністю були розстріляні.

Сьогодні ми вже маємо достатньо підстав, аби стверджувати, що на той час у боротьбі за флот Української держави Севастополь та севастопольський гарнізон зазнали найбільших втрат серед міст України: жертвами більшовицьких агресорів стали понад 15 тисяч севастопольців і моряків флоту — майже третина населення міста! Загальну кількість жертв сьогодні вже, напевно, не встановити...

Захопивши владу у Севастополі, севастопольський ВРК негайно почав її розширювати на весь Кримський півострів. У Криму існувала можливість об'єднання організацій українців і кримських татар, тож Військово-революційний комітет у грудні силами бригади есмінців розпочав терористичні дії в Євпаторії, Ялті і Феодосії проти встановленої там влади кримськотатарської Директорії на чолі з Таврійським муфтієм Челебі Челебієвим (Номаном Челебіджиханом).

Легалізуючи на практиці принцип «революційної доцільності», Крим з грудня 1917 року перетворюється у дослідний полігон використання насильства. Хвиля більшовицького терору з Севастополя прокотилася й по всьому Криму.

Страшну славу залишили за собою транспорт «Трувор» і гідрокрейсер «Румунія» в Євпаторії. Матроси з цих суден свої жертви (а це були в основному офіцери, кримськотатарська і українська інтелігенція) піддавали звірячим розправам і страшним тортурам на палубі суден у присутності їхніх родин, яких примусили з берега спостерігати за мученицькою смертю своїх рідних. Але дамо слово фактам із документальної хроніки «Трагедія русского офицерства», від якої і сьогодні кров стигне в жилах: «В Евпатории 15-18 января было арестовано свыше 800 чел. Казни производились на транспорте «Трувор» и гидрокрейсере «Румыния». На «Румынии» казнили так: «Лиц, приговоренных к расстрелу, выводили на верхнюю палубу и там, после издевательств, пристреливали, а затем бросали за борт в воду. Бросали массами и живых, но в этом случае жертве отводили назад руки и связывали их веревками у локтей и кистей. Помимо этого, связывали ноги в нескольких местах, а иногда оттягивали голову за шею веревками назад и привязывали к уже перевязанным рукам и ногам. К ногам привязывали колосники...».

...Було устанавлено, що перед расстрелом жертв выстраивали неподалеку от вырытой ямы и стреляли в них залпами разрывными пулями, кололи штыками и рубили

Михаил
ЛУКИНЮК

КРАТКИЙ ЭКСКУРС В КРЫМСКО-РОССИЙСКО-УКРАИНСКУЮ ИСТОРИЮ С ОТДЕЛЬНЫМИ ФРАГМЕНТАМИ ИЗ ДИСКУССИЙ АВТОРА В ИНТЕРНЕТЕ

(Продовження. Поч. у № 31-51)

На основании детального анализа этих документов, а также других печатных материалов и рукописей, «которые сохранились и дошли до нас», О. Мацюк сделал такие выводы (там же. — С. 45-46): «1) первая известная нам сегодня типография была основана в Украине до 1460 г. во Львове украинцем Степаном Дропаном, хотя есть основания думать, что она существовала и раньше, т. к. Дропан подарил монастырю «свою собственную типографию»; ... 3) типография восстановилась в Ануфриевском монастыре еще два раза благодаря учредительству князей Острожских: в 1518 и 1571 гг.; 4) первое упоминание об Острожской и Киевской типографиях относится к 1531 г., хотя известно, что фундировал Львовую типографию после того, как она здесь сгорела в 1518 г.; 5) на Украине до 1574 г. существовали еще и другие типографии; 6) слова Ивана Федорова в его послесловии к Львовскому «Апостолу» в 1574 г. и надпись на надгробной плите не остаются больше загадочными. Из вышесказанного **СТАНОВИТСЯ ПОНЯТНЫМ, ПОЧЕМУ ИВАН ФЕДОРОВ ПРИЕХАЛ ИМЕННО ВО ЛЬВОВ, В АНУФРИЕВСКИЙ МОНАСТЫРЬ И ОСТРОГ, а не в другой город.**

Уже вскоре О. Мацюк нашел в архивах до сих пор неизвестный инвентарь Словитского монастыря, составленный в 1826 г., и опубликовал его в первом номере журнала «Архивы Украины» за 1971 г. В том списке, составленном на польском и немецком языках, из большого количества книг, имеющихся в монастырской библиотеке, исследователь отобрал только шесть, которые, по его мнению, «могут иметь отношение к книгопечатанию на Украине перед Иваном Федоровым». Вот они (кому интересно) — в хронологическом порядке по году издания (Мацюк О. Ше про початки..., 2000. — С. 51):

«1) Новый завет... с медными замочками в хорошем состоянии, на украинском языке, почасовое издание 1511 года — 1 шт., местный № 36; 2) Триодион in quarto (формат издания: «в четвертую часть листа»). — М. Л.) киевского издания 1527 года, в кожаной оправе, в хорошем состоянии. Цена 1 флорен 30 крейцеров, местный № 164, № деканального инвентаря — 148; 3) Триодион in quarto киевского издания 1540 года, в коже. Цена 3 фл. Местный № 165, № дек. инв. 149; 4) Анофологон львовского издания 1542 года, оправленный в кожу в хорошем состоянии. Цена 3 фл. Местный № 167, № дек. инв. 151; 5) Служебник львовского издания 1546 года in quarto. Цена 1 фл. Местный № 148, № дек. инв. 132; 6) Епископальный или Апостол львовского издания, оправленный в кожу с 1566 года, цена 20 кр. Местный № 169, № дек. инв. 153».

Казалось бы, найденных в последнее время в архивах «более точных и конкретных указаний» (выражение Я. Запаско) относительно существования книгопечатания в Украине до Ивана Федорова достаточно, чтобы пересмотреть устаревшие «федоровские» (не так исторические, как идеологические) догматы или хотя бы подвергнуть их сомнению и прибегнуть к дополнительным исследованиям.

Тем более, что время и настойчивый труд искателей истины делают свое, и определенные сдвиги в этом деле все же происходят — хотя бы в Украине. Особенно важным сдвигом считаю то, что благодаря включению этих материалов в новый учебник по истории издательского дела Н. Тимошика (2003. — С. 129), они перестают быть объектом заинтересованности только узкого круга специалистов, а выносятся для ознакомления на широкую молодую и — по определению — любознательную аудиторию. Автор учебника приводит еще недавно господствующую в СССР российскую (советскую) концепцию зарождения украинского книгопечатания: «После основания первой типографии в России в 1564 году (год выхода «Апостола» в Москве) первый российский печатник Иван Федоров (Федорович) через восемь лет, прибыв через Беларусь в Украину, во Львов, основывает там типографию и в 1574 году издает «Апостол». Именно эту дату Москва и навязывала как начало основания украинского книгопечатания, потому что она целиком укладывалась в ее концепцию «старшобратства»: выходило, что сначала прогрессивное

изобретение утвердилось в Москве, а уже затем — как и положено, благодаря «старшему брату» — к ней смогли приспособиться украинцы. Дальше, описав последние находки исследователей в этой области и выдвинутую на этом основании концепцию О. Мацюка и Я. Запаско, Н. Тимошик сделал следующие итоговые выводы (там же. — С. 143-144): «1. Книгопечатание в Украину пришло не с востока, из Москвы, а с запада, от немцев. 2. Время его появления следует датировать 1460 годом, то есть на 114 лет раньше, чем это было определено по идеологическим соображениям российской (советской) концепции. 3. Имя первого украинского печатника — Степан Дропан, который, согласно сохранившимся до наших дней архивным документам, подарил свою типографию Львовскому монастырю Св. Ануфрия [...] 5. Никак не приуменьшая заслуг Ивана Федоровича, его надо считать не основателем украинского книгопечатания, а фундатором постоянного книгопечатания на украинских землях».

Однако даже академические российские издания (см., например, с. 1267 «Большого энциклопедического словаря», переизданного — после неоднократного «обновления материала» — московским научным издательством «Большая российская энциклопедия» в 2001 году) продолжают насмерть стоять на старых — сплошь идеологизированных — позициях: «Иван Федоров (ок. 1510-1583), основатель книгопечатания в России и на Украине». Впрочем, не только российские...

2.18. Таких **УКАЗОВ, НАПРАВЛЕННЫХ НА ТО, ЧТОБЫ ИЗЪЯТЬ ИЗ ОБИХОДА ВСЕ УКРАИНСКОЕ**, было немало. Перечислим хотя бы некоторые из них: **запрет** привозить украинские книги в Москву (1693 г.); приказ Петра I относительно того, чтобы «в Киево-Печерской и Черниговской типографиях наперед книг никаких не печатать» (1720 г.); **запреты** петербургского Синода печатать украинские книги (1755, 1766, 1769², 1775, 1786 гг.); **запрет** Екатериной II преподавания на украинском языке в Киево-Могилянской академии (1763 г.); приказ об **обязательности «чистого русского языка»** в Киевской академии, «всех училищах Империи» (1784 г.); **запрет** издавать учебники, литературу для народного чтения и книги религиозного содержания на украинском языке (приснопамятный циркуляр 1863 г. имперского министра внутренних дел Валуева); тайный «Эмский» указ Александра II о **запрете** ввоза в империю каких бы то ни было книг и брошюр на малорусском «наречии», печатания и издания в империи «оригинальных произведений и переводов», **запрещались** также сценические представления, пение, чтение и даже печатание «*текстов к нотам*» на украинском языке (1876 г.); **запрет преподавания** в народных школах и произнесения церковных проповедей на украинском языке (1881 г.)³; указ Александра III о **запрете** проводить «*крещение украинскими именами*» (1888 г.); **запрет** издавать на украинском языке книги для детского чтения (1895 г.); указом Сената Российской империи украиноязычная культура и образовательная деятельность **объявлены вредными**, «так как могут вызывать последствия, которые угрожают спокойствию и безопасности» (1908 г.)...

И это только крупица из огромного количества изданных только наивысшими инстанциями империи запретов, а если сюда прибавить еще и нарабатанные местными органами власти, то их и сосчитать невозможно! Так, в «докладе Министру внутренних дел о мерах против украинского народа» полтавского губернатора фон Богговута от 4 февраля 1914 г., в частности, требовалось (Кучерук, 1991) назначать на разные руководящие должности в народных училищах «*исключительно великороссов*», на должности учителей — «*по возможности только великороссов*», а «*всякого учителя, проявляющего склонность к украинскому, немедленно устранять*». Аналогичные требования выдвигались и относительно формирования «кадров» духовенства: «*Во главе епархий ставить архиереев исключительно великороссов, притом твердых и энергичных. Оказывать самое крупное давление на тех из священников, которые заражены украинфильством. Епархиальных наблюдателей за школами назначать исключительно из великороссов. Обратив особое внимание на семинарии и ставить во главе их исключительно великороссов, удаляя*

других. Учебный персонал должен быть исключительно из великороссов. За семинарии нужно взяться и искоренить гнездящийся в них дух украинства... Вообще не допускать на разные должности людей, которые когда-либо хотя бы в отдаленном прошлом имели соприкосновение с украинским элементом». Согласитесь, что украинцу проскочить сквозь такой густой заградительный невод было практически невозможно.

И это — на собственной земле!
III. О ГОРДОСТИ «ЗА СОЮЗ», ГЕНИАЛЬНОМ СТАЛИНЕ И «КОЛЛАБОРАЦИОНИЗМЕ» УПА
3.1. «**МЫ ГОРДИМСЯ ОБЩЕСТВЕННЫМ СТРОЕМ...**», А ЧТО ЗА «**ФАСАДОМ**»?

Михаил Лукиннюк
Привет, Алёна! Увидел Вашу последнюю добавленную аудиозапись (Гимн СССР) и несказанно удивился. Хотите опять стать «винтиком» бездушной системы? Скучаете за соцреализмом? Или за нескончаемыми очередями и «*один батон в одни руки*»? Или за «воспитательными» учреждениями ГУЛАГа? Или за бульдозерным «посещением» первыми лицами художественных выставок? Или за тем, что «*нас уважали и боялись*»? Или — просто за молодостью? Увы, как писал азербайджанский поэт XIX ст. Мирза Шафи Вахез:

«...Но если прошлое нам возвратят,
Не станет счастьем вновь былое счастье...»
Кстати, и это весьма знаменательно, Гимн РФ — «кровь от крови, плоть от плоти»... Так о чем тоскуем? 26 апреля 2011 15:16.

Алёна-Софронюк
Добрый вечер!!! Михаил, для меня гимн страны — это сила единства и счастливого детства, юности, зрелости. Где я с бабушкой-смолянкой с 5 лет ходила в Мариинку, ела зефир в шоколаде, радовалась жизни и шла с гордостью по Невскому, когда меня приняли в пионеры, где можно без проблем учиться балету, музыке, живописи, и для этого было достаточно только желания и стремления. С Петровских времён моя семья жила в Петербурге. И революция не то, что хотелось моей семье. Из 40 человек семьи после блокады остались трое. И всё же. Меня научили главному — гордиться страной, лучшим, что есть в ней. 26 апреля 2011 18:59

Михаил Лукиннюк
Но почему именно гимн покойника СССР (из которого, кстати, РФ первой и «выскачила»), а не гимн РФ, мало чем от того отличающийся, но все же гимн живого государства? А что касается гордости... Ну, как не гордиться, шагая по Невскому с мороженым и бабушкой (не всем так повезло). Я тоже гордился, когда мне поцелили на грудь звездочку с портретом «дедушки Ленина», который, как нас убеждали, «живее всех живых», и повезли в областной центр (Черновцы) на взрослый дневной спектакль Ольги Кобылянской «У неділю рано зілля копала». Потом — галстук, позже — комсомольский значок (тоже с барельефом «вечно живого», который на поверку оказался ничем не лучше живодера Сталина, уничтожившего невинных СВОИХ граждан в «воспитательных целях» больше, чем в войнах — то, кстати, тоже на совести «отца народов», уверенного, что миллионы уничтоженных — это не горе, а всего лишь «статистика»). Но тогда мы были детьми, не знали (и не могли знать — как и большинство взрослых, оболваненных и ослепленных тотальной лживой пропагандой), что на самом деле представляет собой «оплот мира» (разжигавший военные конфликты в разных концах Земли), от которого пребывал в ужасе весь мир. Сотни миллионов людей, затерроризированных жителей во всех концах Союза пребывали в животном страхе от ночного шума двигателей «воронков», гулких шагов и требовательного стука в дверь — пока к соседям (актер Жженов, не с чужих слов познакомившийся с ГУЛАГом, назвал СССР страной «госстраха и госужаса»), не уверенные, что увидят рассвет еще с этой стороны колючей проволоки, а днем должны были с гордостью петь «*Я другой такой страны не знаю / Где так вольно дышит человек*» — это ли не верх цинизма со стороны «вечно живых»? «Воспитывали» танками и друзей из соцлагеря. Этим поводам для «гордости»,

увы, несть числа...

Гордость в нас старательно воспитывали, особенно профессиональные патриоты, о которых так точно спели С. и Т. Никитины: «*Мы не пашем, не сеем, не строим, Мы гордимся общественным строем...*» Конечно, запретить гордиться нельзя — чем угодно, особенно «лучшим» (а куда деть выпирающее из всех щелей худшее?). Но если вспомнить, какая ужасная кровавая нечеловеческая цена заплачена десятками миллионов людей за лживые обещания тех, кто на самом деле (а отнюдь не оболваненный «гегемон») безраздельно владел тем государством, то окажется, что поводов для скорби и печали куда как больше. (Вы только представьте себе — всего лишь — судьбы людей, уничтоженных красным террором, гражданской войной, массовыми репрессиями, голодоморами — может и Вам покажется, что мороженое, Мариинка и даже зефир в шоколаде — это несравненно мало, чтобы перевесить эту ужасающую, не поддающуюся воображению «статистику»). 26 апреля 2011 20:35.

Михаил Курочкин (закончил истфак МГУ им. М. В. Ломоносова в 1994 г.) 9 июля 2010 13:48

...а что до Сталина — у него было много грубых ошибок..., за которые страна платила дорогой ценой..., но он, по крайней мере, имел библиотеку свыше 20 тыс. книг в Кремле лично, и из них после его смерти в 11 тыс. нашли его пометки — т. е. читал — очень много... анализировал прочитанное... стремился быть компетентным, а потом судить... интересно, кто из наших нынешних лидеров похвастается тем, что прочел хоть половину от этого числа книг? А по некоторым данным, по реальным рейтингам опросов, Сталин и так в российском обществе на первом месте среди выдающихся исторических деятелей — по мнению масс.

Михаил Лукиннюк
Что касается Сталина. Как ОБЪЕКТ ИССЛЕДОВАНИЯ он может интересовать кого угодно, но вот отношение к нему — совсем другое дело. Скажем, Вы знаете, что Ваш сосед по даче успешный менеджер (бизнесмен, руководитель), он приятен в общении, у него прекрасная библиотека, он компетентен во многих областях и даже жертвует на строительство детских приютов, но имеется у него одна незначительная шерстинка: оказывается, он ещё и серийный убийца. Станете ли Вы после этого сравнивать плюсы и минусы его как личности (если, к тому же — не приведи Господи: только как пример — и среди Ваших сородичей есть безвинные жертвы), или будете считать его преступником?

За «плюсы», которые Вы назвали, большевик Коба уничтожил десятки миллионов (я вообще не могу себе представить эту, по его же словам, «статистику») людей. И какая разница, ради чего? Да пусть бы он прочёл и проанализировал в 10 раз больше книг — это ни на йоту не уменьшило бы его вину как убийцы. И ещё неизвестно, какие ли уж это плюсы «развития науки» (лысенковщина, наука, базирующаяся на ворованных на Западе конструкциях танков, самолётов, атомных взрывчатках и т. д.), «индустриализации», за которую заплатили десятками миллионов жертв и которая в итоге дала самую отсталую в Европе промышленность, направленную, в основном, на «клепанье» в неимоверных количествах оружия, главным преимуществом которого было то, что его было много. То же можно сказать и о коллективизации...

Да и неизвестно, такой ли успешной была хваленая индустриализация. Может, не будь октябрьского переворота (до конца 20-х годов советская историческая наука именно так величала то, что позже — тоже заслуга Сталина, перебившего большинство ветеранов партии — помпезно назовут «ВОСР»), буржуазно-демократическая Россия (не такая уж она была «аграрная» — строила корабли, паровозы и прочую стальную «мелочь») достигла бы куда больших успехов — и без жутких жертв и милитаристских перекосов — КАК И ДРУГИЕ ЕВРОПЕЙСКИЕ ДЕРЖАВЫ.

(Продовження буде)

¹ *Тестамент (testament — в пер. с англ. завещ)* — духовное завещание относительно назначения наследников; у римо-католиков: Ветхий или Новый Завет.

² Как отмечалось в «Докладной записке Российской академии наук об отмене ограничений украинского печатного слова», прочитанной и утверждённой на общем собрании академии 18 февраля 1905 года, «Синод не только не позволил печатать южнорусские буквари, но и приказал отобрать те, которые были в употреблении» (Доповідна записка..., 1961. — С. 301).

³ В упомянутой «Докладной записке» (1961. — С. 299) академики не ограничились ни к чему не обязывающей констатацией, а внесли конкретные (и довольно смелые!) предложения по исправлению неприемлемого для них состояния дел. «Академия наук считает, что необходимо сейчас же упростить Высочайшие повеления от 18-30 мая 1876 г. и 8 октября 1881 г., а также удостоенное Высочайшее одобрение распоряжения министра внутренних дел в 1863 г., которое послужило основой тех повелений», поскольку — акцентировалось в записке — упомянутые повеления и распоряжения «нельзя согласовать с основными положениями российского законодательства».

⁴ А в свое время — в течение полутора лет после «воссоединения» с Московским царством — украинские архиереи не пускали на Киевскую митрополию кафедру ни одного великоросса, ограждая себя от «опасности проникновения в Киевскую академию «московского невежества» (Игумен Иннокентий, 1993).

ОЙ ХТО, ХТО МИКОЛАЯ ЛЮБИТЬ!

На українську землю культ святого Миколая прийшов разом з християнством, і з тих часів по всій Україні було зведено багато храмів на його честь. В давнину на свято Миколая на Поділлі господар мав пройти через подвір'я та дати худобі їсти, а от на Харківщині вшановували цей празник впродовж трьох днів, щоб забезпечити врожай на наступний рік варили кутю й узвар.

У сучасній Україні цього свята найбільше чекають діти. В наш час перше свято Миколая було влаштоване 19 грудня 1990 року у Києві для 700 сиріт та дітей з багатодітних сімей. Через рік, 19 грудня 1991 року, дитячі свята Миколая влаштували вже у 20 містах України та в українській громаді у Москві.

А в Автономній Республіці Крим святий Миколай вперше завітав до учнів зразкової театральної студії «Світанок» комунального позашкільного навчального закладу «Центр дитячої та юнацької творчості» 19 грудня 1993 року. І от уже 20 років поспіль він не оминає студію «Світанок», якою керує заслужений працівник культури України Алла Володимирівна Петрова. Щороку в студії все нові і нові учні, перші студійці вже мають своїх діточок, але вони пам'ятають свого першого Миколая саме з дитячого театрального центру, де щороку зустрічали його у кращих українських традиціях з піснями, танцями, смішинками і з гарним настроєм.

Адже саме з Дня Миколая Чудотворця розпочинаються Новорічно-Різдвяні свята, що приносять у наше життя радість, казку і диво.

Цього року учні театральної студії «Світанок» також з нетерпінням чекали на прихід Миколая. Святий Миколай був великим благодійником, і учні «Світанку» беруть з нього приклад. З благодійною виставою «Зустрічаємо Миколая» студійці виступили в загальноосвітній школі № 15 м. Сімферополя. А далі святкування Дня Миколая Чудотворця продовжилось в актовій залі КПНЗ «ЦДЮТ». Вже стало традицією, що саме цього дня студійці звітують перед своїми батьками за пророблену роботу в першому півріччі. І глядачі в цей день були вдячні, переповнений зал оваціями зустрічав кожен вихід малюків на сцену.

Цього року керівник студії «Світанок» А. В. Петрова зі своїми вихованцями створила музично-театралізоване дійство, в якому діти, звірята, ялинки, сніговики, танцюючи і співаючи, славили свя-

того Миколая. Одне дійство змінювалось іншим, і коли на сцені з'явилися світлокрилі янголята і оголосили про те, що Миколай незабаром завітає до дітей, то актори-«чортики» почали переконувати їх, що українські діти були нечестними, тому не заслуговують на подарунки. Проте нічого у «нечистої сили» не вийшло, адже Миколай усе знає, та й янголята добре пильнують!

На завершення свята великим подарунком для присутніх стала вистава за п'єсою Степана Васильченка «Чарівниця», яку підготували учні старшої групи студії «Світанок». Високий рівень виконання ролей Юлею Харьковською, Олександром Поліновським, Тимуром Сукачем, Арленом Юсуповим, Еліною Сукач, Іриною Осадченко, Ганною Соседко, Артемом Жученком і багатьма іншими юними акторами не залишили байдужими жодного глядача. Зал стоячи аплодисментами вітав чергову

театральну прем'єру режисера-постановника А. В. Петрової та її юних акторів.

Задоволеним залишився і святий Миколай, він щедро обдарував дітей за їхню творчу працю. Попереду зимові канікули, і колектив «Світанку» з гарним настроєм вступає в Новий 2013 рік!

Святкове дійство бачив і записав
Олександр ПОЛЬЧЕНКО

СВЯТО МИКОЛАЯ В ГРУШІВСЬКІЙ ШКОЛІ

Завжди з нетерпінням чекають учні нашої школи на свято Миколая. Ось і цього року відбулося воно в Грушівській

загальноосвітній школі.

Хлібом-сіллю, за нашим українським звичаєм, зустріла гостей Яна Чепухіна, уче-

ниця 4-А класу. Віршованими молитвами за рідний край, за батьків та дітей звернулися до присутніх учні

3-А класу. Щирі слова привітань приготували учні 2-А, 3-Б, 5-Б класів з класними керівниками В. В. Чернятою,

Е. Т. Тамурлієвою, Ю. П. Лепіліною.

Зачаровано дивилися гості виставу «Чудо Святителя Миколая», яку підготували учні нашої школи. Ольга Збрицька, Людмила Серашова

(5-Б) розчулили своєю довірливістю та добротою, Ігор Новіков (10-Б) майстерно вжився в образ чарівника Миколая, всі присутні захопилися грою шкільних акторів.

Наприкінці свята о. Марк — настоятель храму с. Грушівки пригостив учнів солодощами і побажав, щоб завжди здійснювались їхні прагнення та мрії, щоб вистачало сили та бажання до навчання, щоб всі виростили добрими людьми.

З приходом цього чудового свята в дитячих душах примножуються добро, віра, надія. Радіємо тому, що учні підтримують народні традиції, чекають з нетерпінням на свято Миколая — зустрічі з українським Дідом Морозом, ходять колядувати, щедрувати, збираються на вечорниці. Нехай же віра в чудо залишається в дитячих душах завжди!

Л. ЮРІЙЧУК,
педагог-організатор Грушівської загальноосвітньої школи

ОФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культурологічні видання ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Український театр», «Театрально-концертний Київ», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою — <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com